

CUVÂNTUL EPISCOPULUI SILUAN

IATĂ, ACUM VREME
POTRIVITĂ!¹

Dacă urmărim înlănțuirea sărbătorilor de peste an, vom observa cum acestea ne „dăscălesc” cu privire la Taina Mântuirii, adică la felul cum Dumnezeu a lucrat și lucrează la mântuirea Omului pe care l-a creat după Chipul Său și după asemănare². Iar pentru a pătrunde mai adânc în această Taină a Mântuirii și pentru a ajunge să ne împărtășim din ea în chip mai personal, s-au rânduit perioade în care să ne pregătim sufletul pentru a întâmpina prăznuirea uneia sau alteia dintre înfăptuirile mântuitoare ale lui Dumnezeu cu Omul. Una dintre aceste binecuvântate și binefăcă-

toare perioade este Postul Crăciunului, ce începe la jumătatea lunii Noiembrie.

Care este pentru noi, pentru mine, rostul acestui post? Cum să trag folos personal din această perioadă?

Perioada Postului Crăciunului îl invită pe creștin la a-și reconsidera și așeza prioritățile. E o **vreme potrivită**³ pentru a-L repune pe Dumnezeu, a Cărui întrupare ne pregătim să o întâmpinăm „încă o dată”, în centrul priorităților și al propriei atenții; de a-L include în fiecare „azi” ce ne este dăruit spre a-l trăi. De fapt, pentru creștin, **vremea potrivită** este **ASTĂZI**. **Astăzi** este de fapt „unitatea de măsură” a timpului, pentru creștin.

1. Cf. 2 Cor. 6, 2.

2. Fac. 1, 26.

3. Cf. 2 Cor. 6, 2.

Exercițiul (de la gr. *askesis*) ce ni se propune în această perioadă premergătoare prăznuirii Nașterii Domnului este de a ne raporta viața la **astăzi**. Dar cum este oare posibil acest lucru, din moment ce majoritatea dintre noi trăim proiectați fie în ce urmează să facem, adică în viitor, fie, cum este cazul celor mai vârst-

nici, în trecut, în amintiri plăcute sau dureroase?...

Răspunsul vine de la „**Cel ce Este**” sau, mai precis, de la Cel ce se definește pe Sine ca fiind: **Eu Sunt** (Yahweh, în ebraică)⁴. Dacă Dumnezeu nostru se definește pe Sine ca fiind **Eu Sunt**, la prezent (continuu,

4. *Ieș. 3, 14.*

fără trecut sau viitor), atunci și noi suntem chemați să „**fi**” asemenea Lui, precum și **El Este**. Iar El a venit în lume pentru că noi, prin cădere, am pierdut tocmai această calitate de **A FI**, precum și El este. Și calea prin care ne face să redobândim această stare este **împărtășirea**. Adică El ne face **părtași** la starea Lui, noi nefiind în stare de a putea „**fi**” prin propriile noastre puteri.

Dar care este „calea” prin care ne împărtășim din ceea ce vrea Dumnezeu să ne dea?

Ființa lui Dumnezeu este de neajuns și de nepătruns pentru om, dar precum soarele ne face părtași, prin lumină și căldură, la ceea ce este el, tot așa, Dumnezeu ne face părtași, prin **Har**, la ceea ce este El. Harul izvorăște din Dumnezeu precum razele izvorăsc din soare. Și precum izvorăște căldura din soare, tot așa izvorăște și iubirea din Dumnezeu și se revarsă peste noi. Sufletul nostru are nevoie de Harul lui Dumnezeu și de „efectele” lui binefăcătoare precum plantele au nevoie de lumina și de căldura soarelui pentru a trăi și pentru a se putea dezvolta.

Nu la întâmplare troparul Nașterii Domnului ni-L prezintă pe Hristos Domnul ca fiind **Soarele dreptății**, iar la praznicul Dumnezeieștii Arătări (Boboteaza) se cântă: „Cel ce te-ai arătat, Hristoase Dumnezeule, și lumea **ai luminat**, slavă Ție”. De aceea, perioada de pregătire pentru a întâmpina prăznuirea Nașterii Domnului are ca rost pregătirea sufletului pentru a întâmpina și a înnoi în el această „**lumină**”, așezată înlăuntrul lui de la Bo-

tez. E o pregătire de „curățire a simțurilor”, pentru ca, prin ele, să se poată deschide ferestrele contemplării duhovnicești a lui Dumnezeu ce „Se face” om și, mai ales, să se poată recunoaște și primi în propria viață rosturile mântuitoare ale „înomenirii” lui Dumnezeu.

Dumnezeu S-a făcut om pentru ca noi, oamenii, să ne putem uni cu Dumnezeu și să devenim **ca Dumnezeu**. El Se arată nouă ca om pentru a ne da posibilitatea să-L cunoaștem și să-L descoperim ca Dumnezeu. Dumnezeu a venit în lume și S-a arătat nouă pentru ca omul să „nădăjduiască a chema (din nou) Numele Său”⁵. Dumnezeu S-a întrupat ca prin Trupul și Sângele Său să ne facă părtași la Harul Său și la Viața Sa. *Cuvântul* (Cel veșnic al Tatălui) *trup s-a făcut*⁶ pentru a sălășlui Împărăția lui Dumnezeu *înăuntrul nostru*⁷. Prin venirea la noi în trup a lui Dumnezeu *au venit* la noi *harul și adevărul*⁸, *duh drept înnoindu-se întru cele dinăuntru ale noastre*⁹.

Fie ca perioada pregătitoare pentru prăznuirea Nașterii Domnului să gătească sufletele și inimile tuturor pentru a primi în ele toate aceste daruri și binecuvântări pe care Fiul lui Dumnezeu Cel întrupat le aduce prin venirea Sa în lume.

**+Episcopul Siluan
al Episcopiei Ortodoxe Române a Italiei**

5. Cf. Fac. 4, 26, traducerea din 1914, după Septuaginta.
6. Cf. In. 1, 14.
7. Cf. Lc. 17, 21.
8. Cf. In. 1, 17.
9. Ps. 50, 11.

TÂLCUIREA EVANGHELIEI DE VINERI ÎN SĂPTĂMÂNA A DOUĂZECI ȘI CINCEA DUPĂ POGORÂREA SFÂNTULUI DUH

(Lc 13, 31-35)

„În vremea aceea s-au apropiat de Iisus unii dintre farisei și au zis către El: Ieși și du-te de aici, căci Irod vrea să te omoare. El le-a răspuns: Duceți-vă și spuneți vulpii acesteia: iată izgonesc diavoli și săvârșesc vindecări astăzi și mâine, iar a treia zi voi sfârși. Însă și astăzi, și mâine, și în ziua următoare trebuie să călătoresc, fiindcă nu este cu putință să piară proroc afară din Ierusalim. Ierusalime, Ierusalime, care omori pe proroci și ucizi cu pietre pe cei trimiși la tine, de câte ori am vrut să adun pe fiii tăi, cum adună găina puii săi sub aripi, dar n-ai voit! Iată vi se lasă casa voastră pustie, căci adevărat vă spun vouă: nu Mă veți mai vedea, până ce va veni vremea ca să ziceți: binecuvântat este cel ce vine întru numele Domnului.”

Imaginea cu care se deschide Evanghelia de astăzi este aceea a unei fățarnice bunăvoințe din partea fariselor către Iisus, pe care aceștia pretind că vor să-L salveze de furia lui Irod, care deja ucisese pe alți galileeni în contextul în care au adus jertfa lor la templu. Irod trecea printr-o perioadă de criză politică din pricina mișcării zeloților, care își aveau cartierul general în Galileea, dar acționau și în Iudeea prin crime, ambuscade și instigări la revoltă împotriva stăpânirii romane și a aliaților acesteia. De aceea, s-a decretat, se pare, de către Irod starea de urgență în Iudeea, recurgând la represalii sângeroase împotriva oricărui suspect că ar unelti contra regimului. Așa se explică cele relatate la începutul capitolului 13 al Evangheliei după Luca: **„Și erau de față în acel timp unii care-i vesteau despre galileenii al căror sânge Pilat l-a amestecat cu jertfele lor”** (Lc 13, 1). Iată de

ce fariseii, cu viclenie, se arată preocupați de faptul că Domnul ar fi în pericol de a fi ucis de oamenii lui Irod, pentru că ar instiga poporul împotriva puterii politice.

Cuvântul „vulpe”, cu care este asociată persoana lui Irod, îl înfierează pe de o parte ca fiind de o rară viclenie, asemănătoare vulpilor, dar și pe interlocutorii Domnului, care, de fapt, doreau moartea Celui care era în fața lor și Care aduna în jurul Său adepți ai unei noi rânduiei a iubirii de Dumnezeu, care se concretizează în iubirea de aproapele și, culmea, în iubirea de vrăjmași, adică iubirea inclusiv față de cei care erau cotropitorii politici și militari ai țării, respectiv romanii. În alt context al Evangheliei, Domnul Hristos folosește cuvântul „vulpe” în mod alegoric, când zice: „Vulpile au vizuini și păsările cerului cuiburi. Fiul Omului nu are însă unde să-și plece capul” (Mt 8, 20). Acesta este răspunsul ce-l dă unui cărturar care făgăduiește Domnului că L-ar urma oriunde va merge. Aici păsările cerului ar fi cei care învață pe popor cele în-

alte ale cerului, ale Legii, ale legăturii omului cu Dumnezeu, în special preoții și leviții, care se bucură de o stabilitate materială pentru faptul că au acest privilegiu al slujirii. Vulpile, în schimb, sunt cei care ar trebui să fie conducătorii politici ai poporului spre libertate, dar s-au făcut falși și vânduți stăpânilor spre pierzarea poporului. Din această categorie face parte și Irod, dar și fariseii care manifestă această vicleană preocupare pentru viața lui Iisus.

Mesajul către „vulpea Irod și vulpile farisei” este: **„Alung demoni și fac vindecări, astăzi și mâine, iar a treia zi voi sfârși, însă și astăzi, și mâine, și în ziua următoare trebuie să călătoresc...”** Domnul vrea să arate prin aceasta că nici Irod, nici fariseii și nici un om din lumea aceasta nu poate să zădărnicească planul lucrării Fiului lui Dumnezeu în lumea aceasta. Iar timpul jertfei este rânduit de Tatăl, față de care Fiul este în deplină ascultare și supunere. Nici mânia lui Irod, nici viclenia și

acuzele fariseilor nu hotărăsc timpul cât Domnul va lucra în lume și nici momentul în care va muri spre Înviere, ci toate se vor face la momentul potrivit, îngăduit și hotărât de Tatăl ceresc.

Acum este momentul în care Domnul Hristos procește locul în care va primi răstignirea și moartea, și anume **Ierusalimul**. Cetatea Ierusalimului nu este numai un punct geografic sau metropolă, ci este mai degrabă, pentru poporul ales, un simbol. Numele evreiesc al cetății, Irușalaim, adică „poartă a păcii”, are semnificația de loc al împăcării omului cu Dumnezeu. Acolo este Templul cel din Sion, cu toate accesoriile liturgice și sacramentale, care leagă pe toți cei tăiați împrejur după legământul lui Avraam de Dumnezeu Cel Viu și Adevărat, Iahve, Cel ce este. Acolo era nădejdea fiecărui iudeu că se va instala din nou tronul stăpânitor al lui David, regele iudeilor. Ierusalimul ca simbol al identității iudaice este cântat în Psalmi de foarte multe ori: „Rugați-vă pentru pacea Ierusalimului” (Ps. 121, 6); „Să se lipească limba mea de grumazul meu, de nu-mi voi aduce aminte de tine, de nu voi pune înaintea Ierusalimului, ca început al bucuriei mele” (Ps. 136, 6); „Să se zidească zidurile Ierusalimului” (Ps. 50, 19). De asemenea, la Evanghelia Samaritanului Milostiv, vom vedea cum Domnul alege ca punct de plecare al celui care va „cădea între tâlhari” Ierusalimul. El pleacă din Ierusalim, dintr-un punct înalt în sens geografic, dar și la nivel conceptual, spre localitatea cea

mai joasă, respectiv Ierihonul (Lc 10, 25-37). În această pildă, Ierusalimul apare ca loc al siguranței, al vieții liniștite, al integrității ființei omenești, adică, pe scurt, este raiul din care omul cade prin neascultare și ajunge pradă tâlharilor, adică vrăjmașilor împlinirii rostului omului.

Având acești parametri, Mântuitorul se adresează retoric Ierusalimului, care se face loc de pătimire și moarte martirică pentru cei mai mulți dintre prorocii care au propovăduit pe Dumnezeu Cel Unic și Adevărat. Găina ce adună puii sub aripi este una dintre imaginile cele mai duioase ale Evangheliei, unde Domnul exprimă dorința ca toți fiii Ierusalimului, ai Iudeii, ai Samariei, ai Galileii și ai marginilor pământului să se facă fii ai **Ierusalimului ceresc** pe care El a venit în lume ca să-l propovăduiască.

În încheierea acestui capitol 13 al Evangheliei după Luca, Mântuitorul îi previne pe iudei că **„se va lăsa casa lor pustie”**, adică Ierusalimul va fi dărâmat, iar iudeii vor fi împrăștiați în lume, tocmai pentru că nu au prețuit acest privilegiu de fii aleși ai Tatălui Ceresc; apoi le procește că nu vor mai vedea pe Domnul **„până ce va veni vremea ca să ziceți: binecuvântat este cel ce vine întru numele Domnului”**. Cu alte cuvinte, iudeii care refuză să accepte pe Domnul Hristos ca Fiul al lui Dumnezeu se vor încredința de acest fapt abia la a doua venire a Domnului, pe norii cerului, întru slavă.

Pr. Liviu Baciu

Dicționar

LITURGIC

DESPRE CÂNTAREA SFINTE DUMNEZEULE *sau* TRISAGHION

Dumnezeiasca Liturghie pe care o săvârșim în prezent are în cuprinsul ei două imnuri îngerești. Este vorba despre cântarea *Sfinte Dumnezeule* din cadrul Liturghiei Cuvântului (sau a Liturghiei Catehumenilor) și Imnul de biruință din cuprinsul anaforalei liturgice (*Sfânt, Sfânt, Sfânt Domnul Savaot...*)¹, de la Liturghia Euharistică.

Cântarea *Sfinte Dumnezeule* este unul dintre cele mai vechi imnuri creștine și se pare că este primul care a pătruns în Liturghia catehumenilor (mai apoi adăugându-se imnul *Unule Născut...* și troparele de la Fericiri), care în primele cinci secole se rezuma la intonarea unor psalmi, la citirea mai multor texte din Vechiul și din Noul Testament, la Evanghelie și la predică. Apariția cântării *Sfinte Dumnezeule* (sau a *Trisaghionului* – Cântarea de trei ori Sfânt) este legată de o minune petrecută în timpul patriarhului Proclu din Constantinopol (434-446) și al împăratului Teodosie al II-lea. Ca urmare a unui cutremur care a zguduit capitala Imperiului Roman de Răsărit, poporul a ieșit în procesiune pe câmp, în frunte cu patriarhul și cu împăratul, iar în timpul rugăciunii

1. La aceste două imnuri s-ar putea adăuga și prima parte a cântării *Cuvine-se cu adevărat...* (până la *Ceea ce ești mai cinstită...*), care a fost descoperită de Arhanghelul Gavriil unui monah athonit din apropierea Schitului Protaton, în jurul anului 982. Partea a doua însă (*Ceea ce ești mai cinstită...*) a fost alcătuită de Sfântul Cosma de Maiuma și se găsește în Canonul Jorii celei Mari.

obștești un copil din mulțime a fost răpit până la al treilea cer, ca Sfântul Apostol Pavel, și a auzit intonându-se de către îngeri cântarea *Sfinte Dumnezeule*, în vreme ce poporul cel credincios se ruga pe pământ, spunând cu lacrimi: „Doamne, miluiește-ne!”. Revenind în mijlocul poporului, copilul a mărturisit cele auzite, iar mulțimea, dimpreună cu patriarhul și împăratul, au cântat imnul așa cum îl spusese copilul, iar cutremurul a încetat².

Descoperirea acestei cântări vine într-un context istoric deosebit, și anume acela al frământărilor create în Biserică de erezia monofizită a lui Dioscor al Alexandriei, care mărturisea că în persoana Mântuitorului Hristos firea omenească a fost absorbită de firea dumnezeiască. Biruința Bisericii asupra acestei erezii a fost încununată prin Sinodul al IV-lea Ecumenic de la Calcedon (451), la sfârșitul căruia ortodocșii l-au condamnat pe Dioscor și au intonat această cântare. Intonarea cântării *Sfinte Dumnezeule* la sfârșitul sinodului era mărturisirea vie a credinței în Persoanele Sfintei Treimi și a consubstanțialității lor³ în fața monofiziților, care adaptaseră acest imn, transformându-l în: „Sfinte Dumnezeule, Sfinte Tare, Sfinte fără de moarte, Cel ce Te-ai răstignit pentru noi, miluiește-ne pre noi”⁴, făcând în mod greșit părtașă la suferința și moartea pe cruce firea cea dumnezeiască a Mântuitorului Hristos.

Pe de altă parte, sunt și indicii care ar atesta o vechime mai mare a cântării *Sfinte Dumnezeule*: ea este întrebuințată în toate bisericile vechi orientale (atât cele calcedoniene, cât și cele necalcedoniene), iar din biografia Sfântului Vasile cel Mare, atribuită lui Amfilohiu de Iconiu (+ 394), reiese că această cântare era deja cunoscută în timpul sfântului, în Biserică din Capadocia⁵.

De asemenea, liturgiștii și filologii consideră că imnul *Sfinte Dumnezeule* are o bază biblică. Unii vorbesc despre textele Is. 6, 3 („Sfânt, Sfânt, Sfânt Domnul Savaot, plin e cerul și pământul de slava Ta...”), Ps. 41, 2 („Însetat-a sufletul meu după Dumnezeu Cel

2. Mărturii istorice despre această minune se găsesc în Epistola Patriarhului Acachie al Constantinopolului către ereticul Petru Fullo, în epistolele apocrife ale Papei Felix al III-lea (483-492) contra aceluiași Petru Fullo și a împăratului Zenon, precum și în scrierile mai multor autori bisericești (Sfântul Ioan Damaschin, istoricul Teofan Preotul, Atanasie Bibliotecarul etc.).
3. Sfântul Ioan Damaschin spune despre Trisaghion astfel: „Noi raportăm cuvintele **Sfinte Dumnezeule** la Tatăl și prin aceasta nu dăm numai Lui numele Dumnezeirii, deoarece știm că este Dumnezeu și Fiul și Sfântul Duh. Cuvintele **Sfinte tare** le raportăm la Fiul, dar nu lipsim pe Tatăl și pe Sfântul Duh de putere. Iar cuvintele **Sfinte fără de moarte** la raportăm la Duhul Sfânt, fără ca să punem în afară de nemurire pe Tatăl și pe Fiul, ci raportăm în chip simplu și absolut toate numirile dumnezeiești la fiecare dintre ipostase” (Sfântul Ioan Damaschin, *Dogmatica*, EIMBOR, București, 2001, p.132-135).
4. Adaosul este atribuit lui Petru Fullo (Gnafes), care a fost în trei rânduri patriarh al Antiohiei: 469 (470), 475 (476), 485-488.
5. Pr. Petre Vintilescu, *Poezia iconografică din cărțile de ritual și cântarea bisericească*, Editura PACE, București, 1937, p. 164.

tare, Cel viu”) și Ps. 50, 1 („Miluiește-mă, Dumnezeu...”)⁶, iar alții spun că și-ar

6. Sfântul Simeon al Tesalonicului spune: „Părinții din început luând de la îngerii acest *Sfânt, Sfânt, Sfânt* (de la Is. 6, 3) și de la David care cântă pe Dumnezeu în Treime zicând: *Însetat-a sufletul meu după Dumnezeu Cel tare, Cel viu, așezând bine cu aceasta cântarea de trei ori sfântă. Iar miluiește-ne, tot de la acest David au luat-o întru rugăciune. Drept aceea, zice Sfinte de la îngerii și Dumnezeu de la David. Asemenea și Sfinte tare: Sfinte de la îngerii și tare de la David; Sfinte fără de moarte, Sfinte de la îngerii, Sfinte fără de moarte, schimbând zicerea lui David de viu prin fără de moarte: și miluiește-ne pre noi iar de la dânsul...*” (*Despre*

avea obârșia în imnul angelic din Ap. 4, 8 („Sfânt, Sfânt, Sfânt este Domnul Dumnezeu, Atotțiitorul, Cel ce era și Cel ce este și Cel ce vine”)⁷.

Preot Daniel Stîngă

Sfintele Rugăciuni, Cap. 316, în *Tratat asupra tuturor dogmelor credinței noastre ortodoxe, după principii puse de Domnul nostru Iisus Hristos și urmașii Săi*, vol. II, Editura Arhiepiscopiei Sucevei și Rădăuților, Suceava, 2003, p. 63.

7. Konstantin Nikolakopolos, *Immografia ortodoxă la început și azi*, Ed. Basilica, București, 2015, p. 148.

CUVÂNT FILOCĂLIC

SFÂNTUL TEODOR STUDITUL

Sfaturi pentru postul folositor

Fraților și părinților, bun este postul, numai de va avea și pe însoțitoarele lui, pe cele care i se cuvin lui, care sunt: pacea, buna voire, buna ascultare, blândețea, milostivirea și toate celelalte, câte sunt în îndreptările bunătății. Ci diavolul, ca un vrăjmaș și tulburător al mântuirii noastre ce este, ce meșteșugeste și ce iscodește? Toate cele potrivnice pune în postitori și îi face pe ei să fie obraznici și să întoarcă vorba, aspri, mânioși, iuți, măreți în zadar, pizmuitori, grăitori de cele urâte. Și în ce chip? Pricinuindu-le celor ce postesc mai multă vătămare și pagubă din patimile acestea decât folosință prin postirea lor.

Ci noi să cunoaștem înțelegerile și meșteșugirile lui și să petrecem aceste cu-

vinte și, totdeauna, cu pace, cu blândețe și cu liniște, suferind fiecare pe cei mulți, cu dragoste, cunoscând că o postire ca aceasta este plăcută și bine primită la Dumnezeu. Iar dacă ne vor lipsi acestea, orișicâtă osteneală vom face, ea va fi zadarnică și ne alegem numai cu greaua pătimire a postului.

De trebuință este, dar, să postim, pentru că postul veștejește trupul, iar sufletul îl împuternicește, îl înnoiește. Că pe cât omul nostru cel din afară slăbește, pe atât cel dinlăuntru se înnoiește din zi în zi, precum grăiește Apostolul. Și ușurința cea de un ceas a necazului ne pregătește nouă multă mulțime a slavei celei veșnice, în ceruri. Deci, socotind și aducându-ne aminte de răsplătirea cea viitoare, să răbdăm ostelile bunătății, cu îndelungă-răbdare,

mulțumind lui Dumnezeu Tatăl că ne-a învrednicit pe noi să avem parte cu sfinții, întru lumină, și ne-a izbăvit pe noi din stăpânirea întunericii și ne-a mutat întru împărăția Sa.

Au nu ne împărtășim în toate zilele din Preacuratul Său Trup și Sânge? Și ce altceva ar fi mai dulce decât Sfânta Împărtășire, care dăruiește viața veșnică celor ce se împărtășesc cu conștiința curată? Au nu vorbim în toate zilele și nopțile împreună cu dumnezeiescul David și cu ceilalți Sfinți Părinți și luminători ai sfintei noastre Biserici? Ce altă mângâiere a sufletului mai mare decât aceasta este? Au nu ne-am despărțit și am ieșit din prieteșugul lumii celei mincinoase și din rudeniile noastre cele după trup, pentru Domnul? Ce altă viață iarăși ar fi mai fericită sau mai înaltă decât aceasta, că viețuirea noastră este în ceruri, de unde așteptăm Mântuitor pe Domnul nostru Iisus Hristos, Care va schimba trupul smereniei noastre, spre a se face el asemenea cu Trupul mării Lui, prin lucrarea care I-a supus Lui toate? Deci, fraților, să avem bucurie și veselie, defăimând și călcând tot felul de poftre rele ale trupului. Pentru că tot trupul este ca iarba și toată slava omului ca floarea ierbii. Uscatu-s-a iarba și floarea ei a căzut, iar lucrul bunătății rămâne în veac.

De pătimește rău cineva dintre noi, să se roage, precum grăiește Scriptura. Dacă altul este vioios, să cânte. Altul care este ispitit de patima cea rea a păcatului, de vreme ce și diavolul nu conținește niciodată lupta cu noi, să rabde, auzind pe cela ce grăiește: „Fericit este acela care rabdă ispită, că, iscusit făcându-se, va lua cununa vieții, pe care a fâgăduit-o Domnul celor ce-L iubesc pe El”.

Dacă pe acestea le cunoașteți, a zis Domnul, fericiți sunteți de le veți face. Acestuia slava în veci. Amin.

(Sfântul Teodor Studitul, PROLOGE)

Consemnează pr. Trandafir Vid

interviu cu ieromonahul
MACARIE
SIMONOPETRITUL

Preacuvioase părinte Macarie, pornind de la Tradiția Bisericii, pe care o cunoașteți foarte bine, și de la propria experiență, aș vrea să ne împărtășiți câteva gânduri despre unele aspecte practice legate de Taina Spovedaniei. Întâi de toate aș vrea să ne spuneți ce este Spovedania și dacă este obligatoriu ca ea să fie făcută înainte de fiecare împărtășire?

Înainte de a vorbi despre Taina Spovedaniei și legătura ei cu Taina Euharistiei, trebuie să spunem că Însăși Biserica este o taină. Sistemul celor 7 Taine este străin Ortodoxiei și a fost împrumutat fără discernământ din teologia latină. La origini, Părinții Bisericii vedeau întreaga lucrare a Bisericii ca o singură taină – cea a mântuirii în Hristos prin Duhul Sfânt. „Sacramentele” sunt doar niște căi care ne fac părtași la Taina lui Hristos. Inițierea în această Taină unică se face prin Botez și Mirungere, iar culmea acestei comuniuni cu Hristos o avem în Euharistie.

Dacă cineva, din cauza unor păcate grave, s-a rupt de Biserică și nu poate să

se împărtășească, Spovedania sacramentală îl ajută să se întoarcă în Biserică și să se vindece pentru a se putea împărtăși. Acesta era rolul primordial al Spovedaniei: nu de a-i respinge pe oameni sau de a-i ține mulți ani departe de împărtășanie, ci de a-i vindeca și a-i întoarce în comuniune cu Biserica prin împărtășire. În trecut, oamenii își mărturiseau doar păcatele grave, iar Biserica nu era un tribunal care să-i judece sau să-i condamne, ci le oferea un medicament duhovnicesc pe care-l considera mai potrivit. Biserica nu spune că dacă ai făcut cutare sau cutare păcat, 10-15 ani nu ai voie să te împărtășești, ci dacă ai făcut ceva grav, boala ta duhovnicească este atât de adâncă încât 5 sau 10 ani va trebui să postești mai mult, să te rogi mai mult, să faci milostenie etc., ca să te vindec. Canonul nu este o așteptare pasivă până la „ispășirea pedepsei”, ci o lucrare activă de vindecare, care începe cu oprirea de la păcat și încercarea de schimbare a vieții.

În secolele VII-VIII, simultan (dar independent) în Răsărit și în Apus, vechea practică a Bisericii a fost influențată de practica monahală a descoperirii gândurilor și mirenii au început a se spovedi chiar și pentru păcatele mai mici. Între timp, această practică s-a generalizat, iar în secolele următoare s-a ajuns la rânduiala Spovedaniei pe care o avem și astăzi. Mărturisind și păcatele mici, și chiar gândurile, Spovedania nu mai putea fi făcută o singură dată în viață, așa cum era inițial și cred că aceasta este cea mai importantă schimbare, pentru că în trecut Biserica dădea o singură șansă de reîmpăcare (după Botez) și oamenii luau în serios pocăința; iar acum, când sunt mărturisite și păcatele mici, pocăința și iertarea sunt trăite mai superficial.

În tradiția monahală frații merg la părintele duhovnicesc pentru a-și descoperi și gândurile, nu doar păcatele; deci nu mărturisesc doar ce este negativ, ci și pe cele pozitive, își deschid conștiința. Și astfel, atât părintele duhovnicesc, cât și monahul pot să înțeleagă care sunt rădăcinile păcatelor și gândurilor, care sunt patimile și, cel mai important, îl învață cum să lupte pentru a-și curăți trupul și sufletul de patimi. Dacă părintele duhovnicesc este și preot, mărturisirea păcatelor poate avea loc simultan cu descoperirea gândurilor, dar ele sunt totuși distincte și nu trebuie confundate. A te mărturisi înseamnă a cere iertare pentru păcate săvârșite, iar a-ți des-

coperi gândurile înseamnă a-ți deschide conștiința, a cere sfaturi, a adresa diferite întrebări... Uneori chiar monahii, dar mai ales mirenii, confundă aceste lucruri și transformă Taina Spovedaniei într-o discuție duhovnicească sau psihologică; nu spun păcate, ci caută o discuție cu preotul. Și acest lucru nu este rău, dar trebuie să înțelegem că aceasta nu este Taina Spovedaniei! Deci, dacă mă spovedesc, trebuie să spun concret cu ce fapte, vorbe sau gânduri am greșit față de Dumnezeu, dar nu să înșir tot ce-mi trece prin minte sau să discut problemele familiale sau personale. Și acelea pot fi discutate cu preotul, dar într-un alt cadru...

A se spovedi cineva sistematic este bine, dar practica aceasta diferă de la o Biserică locală la alta. De exemplu, în Bisericile Rusă și Română, cu mici excepții, credincioșii trebuie să se spovedească înainte de fiecare împărtășire. Este bine că oamenii sunt puși în situația de a medita la viața lor și de a înțelege că nu te poți împărtăși fără pocăință, dar pocăința nu implică obligatoriu și de fiecare dată spovedania. De multe ori, prin parohii, preoții nu reușesc să-i spovedească pe oameni în ajun și sunt nevoiți să-i primească în grabă chiar înainte de împărtășanie. În acest ritm, penitentul abia dacă ajunge să spună două cuvinte, ia „biletul” pentru împărtășire și iese fără să înțeleagă nimic. Acest lucru este rău, pentru că goleşte spovedania de pocăință și o formalizează. Pocăință fără spovedanie poate exista, dar spovedanie fără pocăință nicidecum! Deci, dacă nu avem păcate concrete de spovedit, nu trebuie să facem o spovedanie formală, pentru a ne liniști conștiința, ci ne pregătim și mergem direct la împărtășanie. Spovedania și împărtășania nu trebuie puse la pachet.

În Biserica Greacă nu este obligatorie spovedania înainte de fiecare împărtășire. Această practică ține separate aceste două taine și-l lasă pe credincios să se hotărască singur dacă are de mărturisit ceva; îi respectă libertatea. Deci fiecare merge la preot atunci când simte nevoia, e ceva care ține de pocăința personală. Partea proastă a lucrurilor este că mulți nu se mai spovedesc deloc, chiar dacă se împărtă-

șesc la marile sărbători. Unii au auzit de spovedanie abia când au ajuns în Sfântul Munte, deși aveau păcate mari.

Cred că trebuie să ne întoarcem la vechea practică și să mergem la spovedanie de fiecare dată când avem păcate grave care rup comuniunea noastră cu Dumnezeu, iar criteriul trebuie să fie conștiința noastră.

Mentalitatea omului modern diferă mult de cea a omului din trecut. Cum se reflectă acest lucru în practica spovedaniei?

Diferența de mentalitate implică în primul rând o altă percepție a păcatului. Totul începe de la pedagogia pe care o face preotul cu credincioșii săi, ca să le trezească conștiința păcătoșeniei și să le spună ce este păcat și ce nu. De fapt e o problemă generală, valabilă cu toate Tainele Bisericii, fiindcă omul modern nu mai știe și nici nu este învățat care este sensul și scopul acestor Taine.

O altă problemă a omului modern este abordarea fie prea rațională, fie prea psihologică a spovedaniei. Și observăm cum mulți merg la preot ca la psiholog sau nu merg deloc, zicând că preotul e un om ca și el... Într-adevăr, oamenii au astăzi multe probleme psihologice și psihice, dar spovedania e altceva și ea începe cu simțul responsabilității pentru mine însumi. Pot fi bolnav, necăjit, înjosit de alții etc., dar trebuie să încep spovedania cu faptele și vorbele concrete cu care am păcătuit, fără să mă îndreptățesc sau să mă ascund

după niște stări ale sufletului. Duhovnicul stabilește dacă acele stări sunt circumstanțe agravante sau atenuante, nu eu ... Pot fi om problematic, dar în cazul acesta tac, nu vorbesc, pentru că voi spune o vorbă care jignește și e păcat. Faptul că sunt complexat sau nervos este o problemă psihologică și ea trebuie rezolvată, dar la spovedanie spun că am vorbit urât sau m-am mâniat, iar starea mea psihologică nu mă îndreptățește să păcătuiesc, ci trebuie să fiu responsabil și mai degrabă să-mi înfrânez limba și să mă smeresc ...

Deci, la spovedanie spunem doar păcatele și primim iertarea, iar dacă vrei să-ți rezolvi și alte probleme cu duhovnicul, ar fi preferabil să le discuți în afara Spovedaniei. Preotul poate da sfaturi omului în funcție de situația și maturitatea lui, iar dacă acest lucru se întâmplă în cadrul Spovedaniei, nu trebuie totuși să confundăm îndrumarea duhovnicească cu Taina Bisericii.

Din păcate, nu toți preoții sunt învățați să dea sfaturi duhovnicești omului. Ei toți au aceeași putere de a dezlega păcatele, dar nu toți au înțelepciune și discernământ. Duhovnicilor li se dă Pidalionul cu toate Canoanele Bisericii, dar fiecare le aplică după cum știe. Găsești acolo câți ani trebuie să oprești de la împărtășire pentru cutare și cutare păcat, dar acestea nu-i suficient. Pidalionul e un simplu criteriu după care înțelegi care păcat e mai grav și care mai puțin grav.

Dacă eu merg la preot să mă spovedesc și văd că acesta are alături Pidalionul,

mă înfricoșez. Înseamnă că nu merg la medic, ci la judecător. Cum spunea și Sfântul Paisie Aghioritul, „canoanele (gr. *kanones*) devin tunuri (gr. *kanonia*)” în mâna celui care nu știe să le aplice. Biserica are o lucrare vindecătoare, menită să-l apropie pe om de Dumnezeu, nu să-l îndepărteze. Preotul, ca un medic care are un depozit de medicamente, trebuie să învețe să prescrie medicamentul potrivit, căci dacă greșește tratamentul îl îmbolnăvește pe om și mai mult, iar uneori poate să-l și omoare.

De exemplu, în trecut era o rușine dacă cineva nu mergea la biserică sau nu se împărtășea. Iată de ce oprirea de la împărtășire nu era doar expresia teologică a rușinii păcătoșului de Hristos și de Biserică, ci și o trezire a conștiinței și rușinii, o „marginalizare pedagogică”. Acum însă, când pentru omul modern a devenit rușinos să mergi la biserică și să te împărtășești, dacă-i vei spune că pentru cutare păcat este oprit 9 ani de la împărtășanie, el se va îndepărta definitiv de Biserică, care nu mai este a celor mulți, ci a celor puțini. La modul practic, Biserica a devenit marginalizată! Acum penitentul trebuie să depășească rușinea în sens invers decât în trecut și să se rupă de cei mulți, ca să se împărtășească împreună cu cei puțini. Nu înseamnă că nu-i voi da nici un canon sau o epitimie, dar în același timp trebuie să înțeleg că a opri pe cineva de la împărtășire pe termen lung nu este o soluție, căci pe un tânăr acest lucru nu-l deranjează, ci îl menține și mai mult în lumea păcatului.

Deci e nevoie de multă înțelepciune pastorală, pentru că putem să-l apropiem pe om de Hristos, dar putem și să-l îndepărtăm...

Credeți că o revizuire sau o sistematizare a Canoanelor l-ar ajuta mai mult pe preot să se orienteze la Spovedanie?

Nu cred. Canoanele sunt o moștenire a Tradiției și ne dau doar criteriul de canonisire, dar nu și specificul fiecărui caz în parte. Canoanele nu sunt sentințe, ci

indicatoare. Codificarea și sistematizarea canoanelor făcută de romano-catolici a transformat viața Bisericii într-un sistem de reguli, iar acest lucru este străin Ortodoxiei. Canoanele pentru ortodocși, ca și dogmele, nu pot fi sistematizate. Noi nu-L excludem pe Duhul Sfânt din Tradiția și experiența noastră. Da, avem niște texte, care sunt mărturii ale adevărului dogmatic, dar acestea nu-l epuizează. Biserica este plină-tatea harului și adevărului și formulează o dogmă atunci când o impune situația, dar niciodată nu-și propune să sistematizeze învățăturile de dragul unei ordini aparente. Același lucru e valabil și cu Canoanele...

De exemplu, în secolul IV nu se punea problema avortului așa cum se pune acum. Avem unele referințe canonice, dar ele sunt vagi și ne oferă doar criteriul patristic, dar care trebuie adaptat la situația de astăzi. Care este acest criteriu? Că avortul este crimă, este ucidere de om! Dar asta nu înseamnă că trebuie să oprim femeile pentru 10 ani de la împărtășire; unele se pot sinucide de deznădejde. Deci în toate este nevoie de înțelepciune, iar problema începe cu pregătirea preoților.

Cum credeți că ar trebui pregătiți viitorii duhovnici și ce calități trebuie să aibă un duhovnic?

De multe ori, atunci când viitorii preoți învață despre spovedanie fac un fel de „psihologie pastorală”; este bun și acest lucru, dar nu-i suficient. Este important ca viitorii duhovnici să învețe nu doar litera, ci mai ales duhul canoanelor. Pot să citească și cărți psihologice, dar mai ales să aibă ei înșiși experiența duhovnicească a Bisericii, pe care o găsim expusă în cărțile părinților pustiei. Acestea trebuie studiate și trăite, pentru că numai așa duhovnicul va putea să aibă discernământ și să știe dacă cutare canon se potrivește unui om sau nu; îi face bine sau rău... Nu va ajunge fiecare preot un Cuvios Varsanufie, dar va avea totuși ceva din duhul părinților.

Bineînțeles, și preoții trebuie să aibă la rândul lor un duhovnic. Dacă preotul n-a fost niciodată un bun ucenic, nu va putea ajunge vreodată bun părinte. Dacă el însuși nu știe să se spovedească, niciodată nu va ști să spovedească pe alții.

Totodată, preotul care spovedește nu trebuie să se pretindă a fi un stareț, iar credincioșii nu trebuie să-l ia drept stareț. La acest capitol, situația din mănăstire este total diferită de cea din lume. În mănăstire eu mi-am ales starețul și ascult de el în toate și pentru totdeauna. Am lăsat lumea și familia și-l urmez pe stareț, care este pentru mine icoana lui Hristos, de aceea fac ascultare desăvârșită. Acesta e monahismul! Mireanul însă merge la preot ca prin el să fie în legătură cu

Biserica. S-ar putea ca anumiți preoți să aibă trăire de stareț sau să fie stareții unor monahi, dar legătura pe care o are un mirean cu duhovnicul său nu poate fi după modelul monahal. Preotul nu-i poate cere unui mirean ascultare în toate aspectele vieții, așa cum ascultă un monah de egumenul său. Aceasta nu este corect! Mireanul are o altă libertate și o altă responsabilitate față de familie și societate, nu răspunde doar de el însuși. Nu e corect ca un om să-și întrebe duhovnicul dacă poate sau nu să cumpere sau să vândă ceva, unde să meargă în vacanță sau altele de genul acesta. Duhovnicul îi poate da fiului duhovnicesc niște orientări generale în viața duhovnicească, pentru a evita păcatul, dar trebuie și să-l învețe să fie responsabil pentru deciziile pe care le ia în viață. Și să nu confundăm toată această povățuire cu Taina Spovedaniei. Uneori oamenii ar vrea să transfere toată responsabilitatea pe umerii preotului, dar un duhovnic adevărat îl va învăța pe mirean să-și folosească corect libertatea și-i va spune că nu se poate implica în anumite aspecte ale vieții lui, în dormitorul lui sau în afacerile lui... E altceva în mănăstire, unde starețul cunoaște și hotărăște fiecare detaliu al vieții monahului, dar acest mod de viață a fost ales benevol și el presupune alte condiții de viață, care nu sunt aplicabile oamenilor din lume.

Ați spus mai devreme că duhovnicul nu trebuie să se implice în dormitorul

ucenicilor săi. În zilele noastre, multe familii, deși au fost binecuvântate la Cununie să nască copii, după unul sau doi se protejează și nu mai vor alți copii. Unii duhovnici îi opresc pe aceștia de la împărtășanie, iar alții sunt mai indulgenți. Cum vedeți sfinția voastră această problemă?

Orice relație trupească în afara căsătoriei este păcat, dar uneori se fac păcate și în cadrul familiei, inclusiv păcate împotriva firii. Acestea trebuie spovedite, dar consider că nu-i corect ca preotul să-i întrebe pe oameni dacă au făcut așa ceva sau să intre în detalii. Poate să le dea ceva să citească, poate să facă cateheze cu familiile din parohie și să le spună la modul general că există așa păcate, iar omul va înțelege singur dacă a păcătuit sau nu; iar când va veni la spovedanie, preotul doar îl va asculta și-l va îndruma cu înțelepciune. Dacă unul din soți a spovedit un păcat împotriva firii, iar celălalt se rușinează sau nu înțelege că trebuie să-l spună, preotul poate pune unele întrebări, dar fără să atenteze la libertatea și intimitatea omului. De asemenea, nu mi se pare corect ca preotul să le spună soților de câte ori și cum să aibă relații. Noi le spunem ce recomandă Biserica în privința postului, dar fiecare cuplu are măsura și vârsta sa duhovnicească...

Iar subiectul nașterii de copii e și mai complicat și cred că nu putem oferi soluții generale, ci fiecare caz trebuie analizat în parte. Dacă cineva îl întreabă pe preot despre anticoncepționale, preotul trebu-

ie să-i spună ce învață Biserica, căci dacă nu-i va spune, de unde va afla credinciosul? Dar oprirea de la împărtășanie cred că ar trebui să depindă de mai mulți factori. Dacă o familie are 3-4 copii și condițiile lor materiale, spațiul locativ și alte probleme nu le permit să aibă mai mulți copii, cred că se poate aplica iconomia, dar cu condiția ca metodele de contracepție folosite de ei să nu fie abortive; nu poți să le spui să nu aibă relații, dar se stabilesc anumite limite.

Iar dacă unii au doar un copil sau doi, sunt sănătoși și au condiții, dar nu vor să mai aibă copii, nu-i putem obliga, dar cred că aceștia trebuie să se împărtășească mai rar, doar la marile sărbători, până vor înțelege că metodele de contracepție pot fi tolerate doar în anumite condiții și pentru o perioadă limitată de timp. Astfel, soții nu vor fi îndepărtați de Biserică, dar, în același timp, vor înțelege că modul lor de viață nu corespunde chemării și binecuvântării pe care au primit-o la Cununie, relația lor fiind marcată de slăbiciune, egoism, moda timpului etc. Deci nu putem stabili șabloane, pentru că și condițiile de viață ale fiecărei familii diferă de la un caz la altul. Preotul trebuie să aibă înțelepciune și discernământ, nu doar să lege și să dezlege.

Mulțumim mult, părinte Macarie. Domnul să ne ajute!

***A intervievat ierom. Petru Pruteanu
Simonos Petras,
7 septembrie 2016***

SFÂNȚA MARE MUCENIȚĂ ECATERINA

CEA PEAÎNȚELEAPTĂ¹

25 NOIEMBRIE

Născută în Alexandria, capitala Egiptului și metropolă a științelor și artelor, Ecaterina era fiica unui nobil bogat și cu multă trecere, pe nume Constus (sau Cestus). Pe lângă viața sa nobilă, Domnul o înzestrăse cu o frumusețe nemaiîntâlnită, toți cei care o vedeau fiind cuprinși de admirație. Mai mult, îi dăruise și o inteligență ieșită din comun. Tânăra a urmat școlile celor mai buni dascăli și ale celor mai de seamă filozofi. A învățat a tâlcui până și cele mai încâlcite raționamente, precum și sistemele filozofice ale lui Aristotel, Platon și ale ucenicilor mai noi ai acestora. Era, de asemenea, iscusită în arta retoricii, cunoștea operele marilor poeți, de la Homer până la Virgiliu, și putea să discute pe orice temă în mai multe limbi pe care le deprinsese stând în preajma învățaților și a călătorilor care veneau să viețuiască în acest oraș cosmopolit. Studiase toate științele naturii, dar mai ales medicina, și nici un domeniu al înțelepciunii omenești nu rămânea necercetat de mintea sa ascuțită și însetată de cunoaștere. La doar optsprezece ani ajunsese într-atât de învățată, încât era admirată de cei mai încercați bătrâni. Reputația aceasta, viața sa nobilă, frumusețea și bogăția o făceau dorită de mulți pretendenți, care veneau să o ceară în căsătorie. Ecaterina, simțind însă tainic că fecioria e mai de preț, refuza toate cererile și le spusese părinților săi că avea să accepte ca mire doar un tânăr ce o putea egala ca noblețe, bogăție, frumusețe și înțelepciune.

1. În această zi este Odovania praznicului Intrării Maicii Domnului în Biserică. Până în veacul al XVI-lea, pomenirea Sfintei Ecaterina era prăznuită pe data de 24 noiembrie, cum se face în continuare în Biserica Rusă. Conform unei note a lui Bartolomeu de Cutlumuș din *Minei*, se pare că Părinții din Sinai au mutat prăznuirea sa pe 25, pentru a arăta cât de importantă este. Unii istorici au emis ipoteza că *Viața* Sfintei Ecaterina a fost influențată de episodul uciderii filozoafei Hypatia de către plebea din Alexandria în martie 414 (cf. SOCRATE, *Ist. bis.* VII, 15). Alții au asemănat-o cu Doroteea, creștină de seamă din Alexandria, care, refuzând avansurile lui Maximin Daia, a fost trimisă în exil de către acesta după ce i s-au luat toate bunurile, însă nu a fost supusă la chinuri (cf. EUSEBIU, *Ist. bis.* VIII, 14). În orice caz, se pare că sfânta a primit numele de Ecaterina, a cărui rădăcină înseamnă „puritate”, după trecerea ei la creștinism sau în urma unor minuni pe care le-a înfăptuit.

Mama ei, temându-se că nu avea să găsească un asemenea tânăr, a trimis-o pe fată să ceară sfat de la un sfânt pustnic creștin care viețuia în afara orașului. Acesta i-a spus Ecaterinei că el cunoștea un astfel de om și că înțelepciunea acestuia era cu mult mai mare decât se putea crede, căci ea era obârșia tuturor celor văzute și nevăzute. Omul acela nu a dobândit această înțelepciune, pentru că o are dintotdeauna. Și noblețea sa este mai mare decât se poate crede, căci are putere asupra întregului univers și a creat lumea prin puterea Sa. Stăpânul lumii, Început al oricărei înțelepciuni și al oricărei științe, este – i-a spus Bătrânul – cel mai frumos dintre fiii oamenilor, căci este Dumnezeu întrupat: Fiul și Cuvântul veșnic al Tatălui, Care S-a făcut om pentru mântuirea noastră și Care dorește să Se unească cu orice suflet curat. Apoi pustnicul a slobozit-o, dăruindu-i o icoană a Preasfintei Născătoare de Dumnezeu purtându-L în brațe pe Hristos prunc. În noaptea ce a urmat, Maica Domnului s-a arătat Ecaterinei, însă Hristos stătea cu spatele și nu voia să o privească, spunând că este urâtă și spurcată, căci se afla încă sub gheara morții și a păcatului. Tulburată peste măsură, Ecaterina s-a dus la pustnic, care a învățat-o tainele credinței și a făcut-o să renască pentru viața cea veșnică prin baia Sfântului Botez. Maica Domnului i s-a arătat iarăși, purtându-L în brațe pe Hristos, Care strălucea de bucurie. „Lat-o de acum strălucitoare și frumoasă, bogată și cu adeverat înțeleaptă – a spus Domnul; acum o primesc ca pe logodnica mea cea preacur-

rată!” Pentru a-i pecetlui logodna cerească, Maica Domnului a pus un inel în degetul fetei, făcând-o să făgăduiască că nu avea să accepte nici un alt mire pe pământ.

Însă în acea vreme Împăratul Maximin Daia (305-311)², urmând lui Dioclețian, voia să-i silească pe toți supușii săi să aducă jertfe idolești în semn de supunere față de el, iar cei ce nu primeau erau supuși la chinuri și dați morții. Cum astfel de ritualuri nelegiuite aveau loc și în Alexandria, Ecaterina s-a înfățișat dinaintea împăratului, în templu, i-a adus omagiul de suveran, însă a condamnat cu asprime închinarea la idoli. Uluit mai întâi de frumusețea fără seamăn a tinerei fecioare și de îndrăzneala acesteia, împăratul a ascultat raționamentul său și a fost cucerit de înțelepciunea de care dădea dovadă. Ecaterina i-a propus să înfrunte într-o discuție publică pe înțelepții și retorii cei mai de seamă din imperiu. Suveranul a primit și a trimis mesageri în tot imperiul pentru a-i aduna pe înțelepți, pe filozofi, pe retori și pe dialecticieni. Aceștia au venit în număr de cincizeci³ la Alexandria și s-au înfățișat dinaintea împăratului și a mulțimii adunate în amfiteatru, având-o în fața lor pe tânăra cea plâpândă, singură, luminată însă de harul Duhului Sfânt. Ecaterinei nu îi era deloc teamă de ei, căci i se arătase Sfântul Arhanghel Mihail pentru a o încredința că Domnul avea să vorbească prin gura sa, învingând înțelepciunea lumii acesteia prin

2. După alte variante ale *Vieții* ei, ar fi vorba de Maxențiu.

3. După varianta veche a *Vieții* ei. Sfântul Simeon Metafrastul și sinaxarele vorbesc de 150 de retori.

Înțelepciunea cea de sus. Întărită astfel în hotărârea sa, Ecaterina a arătat care erau greșile și contradicțiile oracolelor, ale poezilor și filozofilor. Tânăra a demonstrat că ei înșiși recunoscuseră că presupușii zei ai păgânilor sunt demoni și manifestări ale patimilor omenești. Pentru a-și justifica argumentele, sfânta a făcut apel la prevestirile Sibilei și ale lui Apollo, care anunțau în chip neclar Întruparea Domnului și Patimile cele mântuitoare ale Fiului lui Dumnezeu. Sfânta a demascat fabulele și miturile, proclamând că lumea fusese creată din nimic de Unul Dumnezeu adevărat și pururea veșnic și că omul a fost eliberat din moarte prin întruparea Fiului cel Unul Născut al Tatălui. Reduși la tăcere, retorii și-au recunoscut greșala și au cerut sfintei să primească Sfântul Botez. Cuprins de mânie la vederea acestui eșec, împăratul a poruncit să fie arestați cei cincizeci de înțelepți, apoi i-a condamnat să piară în foc în ziua de 17 noiembrie.

După ce a încercat, prin felurite linguri, să o convingă pe Ecaterina, suveranul a poruncit să fie pusă la cazne și a aruncat-o în temniță, așteptând să fie fabricat un instrument de tortură înspăimântător, alcătuit din patru roți pline de cuie și legate împreună printr-un ax. De cum a fost gata, sfânta a fost legată de el; însă un înger a venit să o elibereze, iar carul morții a prins a cobori la vale, ucigând numeroși păgâni în calea sa. Văzând acestea, soția împăratului a trecut și ea la dreapta credință⁴ și s-a dus

s-o cerceteze pe sfânta muceniță în închisoare, dimpreună cu generalul Porfirie – un prieten apropiat al suveranului – și două sute de soldați, care au devenit la rândul lor ucenici ai lui Hristos. Sfânta Ecaterina i-a primit cu bucurie și le-a prorocit că aveau să primească în curând cununa ce le este gătită vitejilor atleți ai lui Hristos. Aflând împăratul despre trădarea apropiaților săi, s-a umplut de mânie și, uitând de orice simțământ omenesc, a poruncit să fie chinată în chip crud și soția sa, apoi a pus să i se taie capul în ziua de 23 noiembrie și să fie dați la moarte Porfirie și soldații. În ziua de 25 noiembrie, Ecaterina a fost scoasă din temniță și adusă în fața tribunalului, mai frumoasă decât atunci când fusese aruncată în închisoare și strălucind întru totul de bucuria cea cerească, fiindcă vedea că se apropia ziua unirii sale cu Hristos. Sfânta a fost dusă în afara orașului și, după ce a înălțat Domnului o rugăciune de mulțumire pentru descoperirea comorii de mult preț a înțelepciunii, i s-a tăiat capul.

Au venit atunci doi îngeri și au purtat trupul ei din Alexandria pe Muntele Sinai. Acolo a fost descoperit în veacul al VIII-lea de un pustnic care viețuia în apropiere. Sfintele moaște au fost strămutate la mănăstirea ce fusese întemeiată în veacul al VI-lea de Împăratul Iustinian⁵ și se află acolo și în zilele noastre; ele izvorăsc un miros ceresc și înfăptuiesc nenumărate minuni.

4. Unele sinaxare o numesc Vasilissa, poate din pricina confuziei cu substantivul comun care înseamnă „regină”, „împărăteasă”.

5. Mănăstirea a primit definitiv numele Sfintei Ecaterina abia în secolul al XIV-lea (cf. 30 martie).

Texte din cuprinsul Liturghiei cu referire la NAȘTEREA DOMNULUI

Cu toate că Dumnezeiasca Liturghie este în mod special o comemorare a Pătimirilor și Învierii Domnului și o reactualizare a Cinei celei de Taină, ea este și o amintire a întregii activități de răscumpărare a omului săvârșită de Mântuitorul Hristos prin întruparea, nașterea, propovăduirea Adevărului, răstignirea, învierea și înălțarea Sa, iar mai apoi prin trimiterea Duhului Sfânt peste Apostoli.¹

Cu privire la Nașterea Domnului se găsesc puține texte în cuprinsul Sfintei Liturghii, iar în cele ce urmează le vom aminti și vom stăruii asupra semnificației lor:

1. La sfârșitul Proscomidiei², după ce preotul a terminat de pomenit pe cei vii, pe cei adormiți și pe sine însuși, binecuvântează tămâia spunând rugăciunea *Tămâie aducem Ție, Hristoase Dumnezeule...*, apoi tămâiază Steluța³ și o pune deasupra Sfântului Disc, zicând: *Și venind steaua a stat deasupra unde era Pruncul* (Mt. 2, 9). Aceste cuvinte amintesc de faptul că steaua a fost călăuză magilor care Îl căutau pe Pruncul Iisus pentru a I se închina („am văzut la Răsărit steaua Lui și am venit să ne închinăm lui...”; „steaua pe care o văzuseră în Răsărit mergea înaintea lor, până ce a venit și a stat deasupra unde era Pruncul. Și văzând ei steaua, s-au bucurat cu bucurie mare foarte” Mt. 2 ;2, 9-10). Prezența lor aici face ca Proscomidia să aibă un dublu symbolism, trimitându-ne cu gândul atât la Pătimirea, cât și

1. În Anaforaua Sfântului Ioan Gură de Aur, după cuvintele de instituire a Jertfei Euharistice („Luați, mâncați...”, „Beți dintru acesta toți...”), se face amintire de acestea, și în plus, și de cea de-a doua venire a Mântuitorului, pentru a judeca lumea: „Aducându-ne aminte, așadar, de această poruncă mântuitoare și de toate cele ce s-au făcut pentru noi: de cruce, de mormânt, de învierea cea de a treia zi, de înălțarea la ceruri, de șederea cea de-a dreapta și de cea de-a doua slăvită iarăși venire”.

2. „Proscomidia (în greacă: πρόθεσις/prothesis, care se traduce prin: a scoate ceva la iveală, a da pe față o intenție sau prefix, un adaos în față) constituie prima parte a Liturghiei Ortodoxe sau, mai degrabă, o prefață a Liturghiei, și ea constă din pregătirea Darurilor euharistice (pâine și vin amestecat cu apă) în vederea «punerii-înainte», «aducerii», «sfințirii» și «prefacerii» și apoi împărțirii din ele (la Liturghia propriu-zisă). Această rânduială este săvârșită în taină, pe o masă sau într-o nișă specială a Altarului numită proscomidiar (la greci tot *prothesis*)” (Vezi lucrarea *Liturghia Ortodoxă – Istorie și actualitate*, a Ieromonahului Petru Pruteanu, Editura Sofia, București, 2013, p. 63),

3. Este vorba despre un obiect liturgic construit în formă de stea cu patru brațe, îndoite în așa fel încât să poată susține deasupra un acoperământ care să protejeze Darurile și orânduiala lor.

la Întruparea Domnului, iar aceasta se face nerespectându-se cronologia evenimentelor, ci legându-le între ele în mod duhovnicesc și arătând că unele își găsesc împlinire în altele.

Astfel, Sfântul Disc simbolizează pe de o parte Muntele Golgota pe care a fost răstignit Hristos (atunci când se scoate Agnețul din prescură și preotul îl străpunge cu lancea, zicând: *Și unul din ostași, cu sulița coasta lui a străpuns...*); și pe de altă parte, la sfârșitul Proscomidiei, când se pune deasupra steluța, Sfântul Disc simbolizează peștera în care s-a născut Hristos. De asemenea, însăși vederea pâinii (prescurii) – ca de altfel și scoaterea Agnețului – trimite cu gândul la Întruparea Domnului, pentru că Însuși Mântuitorul a zis: „Eu sunt Pâine care s-a coborât din cer” (In 6, 51); iar în momentul în care se „jertfește” și se „junghie” Agnețul, deja se simbolizează o altă realitate – Răstignirea Domnului.

Acest dublu simbolism (sau mai degrabă simbolism multiplu) îl arată și Sfântul Simeon al Tesalonicului, când zice: „Discul deci închipuie cerul și de aceea e rotund și ține pe Stăpânul cerului, iar așa-numita steluță arată și stelele, mai ales aceea de la Nașterea lui Hristos, așa cum acoperămintele arată bolta lui, scutecele, giulgiul mormântului și cele de îngropare. Fiindcă închipuie deodată și cele ale întrupării, și cele ale morții, pentru că de aceea S-a întrupat, ca să fie

*junghiat pentru noi; dar punerea înaintea are și chipul peșterii și a ieslei...*⁴.

2. Înainte de a se începe Liturghia propriu-zisă prin rostirea binecuvântării mari, preotul se pregătește pentru slujire, închinându-se de trei ori și zicând: „Dumnezeule, curățește-mă pe mine, păcătosul, și mă miluiește!”. Apoi, se roagă rostind rugăciunea *Împărate ceresc...*, după care spune stihul *Slavă întru cei de sus lui Dumnezeu și pe pământ pace, între (întru) oameni bunăvoire* (de două ori), făcând două închinăciuni. Sărută Sfânta Evanghelia, Sfânta Cruce și Sfânta Masă și apoi, închinându-se încă o dată, zice: *Doamne, buzele mele vei deschide și gura mea va vesti lauda Ta* (o dată).

Prin rugăciunile și gesturile cuprinse în această rânduială preotul cere ca „Duhul Adevărului” să se sălășuiască întru el (și în credincioși) și să-l curețe „zgura” păcatelor, pentru a putea da mărturie, prin Liturghie, despre Întruparea (*Slavă întru cei de sus...*), propovăduirea (sărută Evanghelia), Jertfa (sărută Crucea) și Învierea Mântuitorului (sărută mormântul Domnului).

Textul *Slavă întru cei de sus...* este legat de momentul Nașterii Domnului, mai precis, de vestirea Nașterii de către îngeri, păstorilor („Și în zădărnici erau păstori, stând pe câmp și făcând de strajă noaptea împrejurul turmei lor. Și iată îngerul Domnului a strălucit împrejurul lor, și ei s-au înfricoșat cu frică mare.

4. *Despre Sfânta Liturghie* (cap. 84), în colecția de texte *De la Dionisie Areopagitul la Simeon al Tesalonicului – integrala comentariilor liturgice*, editată de diac. Ioan I. Ică jr., Editura Deisis, Sibiu, 2011, pp. 407-408.

Dar îngerul le-a zis: Nu vă temeți. Căci, iată, vă binevestesc vouă bucurie mare, care va fi pentru tot poporul. Căci vi s-a născut azi Mântuitor, Care este Hristos Domnul... Și deodată s-a văzut, împreună cu îngerul, mulțime de oaste cerească, laudând pe Dumnezeu și zicând: Slavă întru cei de sus lui Dumnezeu și pe pământ pace, întru oameni bunăvoire”; Lc. 2, 8-18).

Dacă ținem cont de contextul scripturistic, dar și de alte rugăciuni din cuprinsul Liturghiei, prezența acestui text în acest loc ne poate conduce către înțelesuri mai adânci: precum îngerii au slujit vestirii Nașterii Domnului, la fel și preoții, prin Liturghie, vestesc toate cele săvârșite de Mântuitorul Hristos pentru a ne răscumpăra, și chiar mai mult decât atât, săvârșesc Taina cea mare a Euharistiei pe care Însuși Hristos a întemeiat-o și la care „îngerii doresc să privească”; de asemenea, suntem îndemnați cu toții să luăm aminte la faptul că Dumnezeiasca Liturghie este o împreună slujire cu îngerii, care în mod nevăzut sunt prezenți. De aceea, în momentul intrării cu Evanghelia, preotul se roagă, spunând: *Stăpâne Doamne, Dumnezeul nostru, Cel ce ai așezat în ceruri cetele și oștile îngerilor și ale arhanghelilor spre slujba slavei Tale, fă ca împreună cu intrarea noastră, să fie și intrarea sfinților îngeri, care slujesc împreună cu noi și împreună slăvesc bunătața Ta.*

În concluzie, considerăm că cel ce dorește să sărbătorească Nașterea Domnului cu adevărat o poate face în primul rând în Biserică, în cadrul Sfintei Liturghii, unde oameanii dimpreună cu îngerii slujesc Pruncului Născut.

Preot Daniel Stîngă

Chip • Icoană • Dar

Să facem om după chipul și asemănarea noastră ...

Ce este chipul și al cui este?

Postul Nașterii Domnului amintește de postul profeților lumii vechi și de pregătirea omenirii de a-L primi pe Pruncul născut în iesle. Așadar, este un timp accentuat al lucrării omului cu sine, al cercetării prin spovedanie și meditație, care este starea prezenței Chipului lui Dumnezeu din noi. În cele patruzeci de zile suntem îndemnați să căutăm la Chipul sau Modelul după care viețuim; de aceea, propunem pentru a treia lună a anului bisericesc o meditație asupra chipului omului, a icoanei din noi și a modelelor de viață.

Sfânta Scriptură scrie despre Creația Omului: „Dumnezeu a zis: «Să facem om după chipul nostru și după asemănarea noastră¹ și să stăpânească peste peștii mării, peste zburătoarele cerului, peste ani-

male, peste tot pământul și peste toate târătoarele de pe pământ». Și Dumnezeu l-a făcut pe om, după chipul lui Dumnezeu l-a făcut; parte bărbătească și parte femeiască i-a făcut” (Fac. 1, 26-27). Deja textul conține câteva **însușiri ale acestui chip** după care omul a fost creat: *domnia* sau *puterea de stăpânire* asupra zidirii inferioare; *sufletul*²; *rațiunea* sau (și) *conștiința de sine*; *libertatea în a alege* ascultarea sau nesupunerea față de Dumnezeu, și, apoi *libertatea și voința*³ de a tinde spre Dumnezeu – Viața – sau spre diavol – Moartea⁴. Dată fiind legătura deosebit de strânsă dintre suflet și trup, care este o taină a

1. תבנית – statuie (4 Reg. 11, 18; Num. 33, 52), imagine (1 Sam. 6, 5), model (Iez. 23, 14); este tradus în greacă prin εἰκών, ὄνος, ἦ – chip; și asemănare חֲזָוִיָּה – asemănare, model (4 Reg. 16, 10), formă, imagine a lui Dumnezeu (Is. 40, 18), imagine a omului (Iez. 23, 15); este tradus în greacă prin ὁμοίωσις, εἶδος, ἦ – asemănare. Este de reținut că aceste lexeme sunt prezente aici pentru prima dată și sunt folosite rareori în ambele Testamente.

2. „Pentru Tertulian, omul primește în acest moment spiritul și inteligența, devenind asemenea lui Dumnezeu; pentru sfinții Irineu, Ioan Gură de Aur și Fericitul Augustin, omul primește acum sufletul”; Note la Fac. 2, 7, în *Septuaginta 1*, Polirom, Iași, 2004, p. 57.

3. La părinți precum Sfântul Grigorie de Nyssa, rațiunea, voința și simțirea sunt atribute ale sufletului. V. Ieromonah Serafim Rose, *Cartea Facerii, Crearea Lumii și Întâiul Om*, ed. a doua, traducere din limba engleză de Constantin Făgețan, Editura Sofia, București, 2011, pp. 96-99.

4. „Iată, astăzi am pus dinaintea ta viața și moartea, binele și răul” (Deut. 30, 15).

dumnezeirii, se presupune că în unitatea și buna rânduială a lor se găsește *chipul* omului.

Chipul, Modelul Cel Dintâi și Unicul, sau Proto-Tipul, este Hristos, căci El va coborî din veșnicie în timp și va lua chip. „În Noul Testament, Hristos singur este chip sau icoană a lui Dumnezeu, omul fiind invitat să «îmbrace» această icoană”⁵. Textul din Col. 1, 15-16 este evocator: „Acesta (Hristos) este *chipul*⁶ lui Dumnezeu celui nevăzut ... Pentru că întru El au fost făcute toate, cele din ceruri și cele de pe pământ, cele văzute și cele nevăzute ...”. Fiind toți dintr-un singur om, Adam, înseamnă că toți suntem *‘adhāmāh* (adică din *pământ*), „și după cum am purtat *chipul* celui pământesc, să purtăm și *chipul* celui ceresc” (1 Cor. 15, 49). Deci, în co-

dul nostru genetic este prezent „chipul celui ceresc”, adică al lui Hristos, spre care tot omul, botezat sau nebotezat, tinde conștient sau inconștient; iar prin Hristos Cel văzut, creștinul ajunge la Dumnezeu-Tatăl, Principiul și Cauza de viață făcătoare, dar nevăzut acum nouă.

„Sfântul Chiril al Ierusalimului (315-386, pomenit la 18 martie) vorbește de o «imitare» a morții Domnului și a învierii Lui, în Botez; ... imitarea începe din momentul Botezului, ca să continue întreaga viață, înscriind o creștere pe linia asemănării cu Hristos, până la adâncirea într-o stare de jertfă asemănătoare cu cea pe care a suportat-o Hristos pe cruce”⁷. Sfântul Teofan al Niceii (cca. 758/760 - 817/818, pomenit la 12 martie) spune: „Aflând *chipul* Său zdrobit de păcate și asemănarea deiformă lepădată, a cunoscut că acesta trebuie întâi topit și rezidit, și așa să readucă frumusețea veche, ba mai vârtos una și mai mare. O face deci prin dumnezeiescul Botez”⁸.

5. Note, Geneza 1, 26, în *Septuaginta 1*, p. 54.

6. Chipul este o reprezentare artistică, după cum ar fi reprezentarea cuiva pe o monedă (Mat. 22, 20: „Iisus le-a zis: Al cui e chipul acesta și inscripția de pe el?”), o întrupare sau o manifestare a Divinului, după cum găsim aici, sau o manifestare vizibilă a unei realități cerești, după cum se află în Evr. 10, 1: „În adevăr, Legea având umbra bunurilor viitoare, iar nu însuși chipul lucrurilor ...”.

7. Pr. Prof. Dumitru Stăniloae, *Teologia Dogmatică Ortodoxă*, vol. III, Ediția a treia, EIBMBOR, București, 2003, pp. 43-44.

8. Nota 25, în *Ibidem*, 44.

„ȘI FĂ SĂ IA CHIP ...”

Înțelegem din cele arătate că **primul dar** pe care Biserica se cuvine să-l facă neofitului **este Sfânta Cruce**, ca semn⁹ și chemare care se naște între copil și Hristos. De la botez, mai mult decât oricând, creștinul luptă cu neputințele (sau slăbiciunile firii) sale luându-l ca model pe Hristos, Care a avut afectele firii umane, dar nu a căzut sub ispita Celui Rău. Sfânta Cruce va fi purtată de noul membru al Bisericii la gât, ea amintindu-i tot timpul Cine ar trebui să fie exemplul suprem de viețuire, de Cine se cade să asculte, la Cine să privească, cu Cine să vorbească. De obicei, Sfânta Cruce stă lipită de pieptul omului, uneori ajungând până în dreptul inimii, realizându-se și fizic o apropiere între Hristos și Sfânta Treime, sălășluită în inima copilului la botez, și prezența reală prin forma Sfintei Cruci a Celui Întrupat deasupra celui mai important organ al trupului, pieptul sub care se află inima¹⁰.

9. *Semnul* în antichitatea păgână și cea creștină avea o valoare deosebită, după cum a continuat să aibă și astăzi, în facultățile de Litere și de Filosofie studiindu-se disciplina numită *Semiotică*.

10. În acest sens, găsim un exemplu impresionant în viața Sfântului Sfințit Mucenic Lucian (Luchian), preotul din Ancira care a primit moarte mucenicească la 7 ianuarie 311 și pe care Biserica Ortodoxă îl prăznuiește la 15 octombrie, iar Biserica Catolică în ziua adormirii sale. Fiind închis împreună cu alți creștini și neavând unde să săvârșească Sfânta Liturghie, pieptul său a slujit drept masă de altar pentru Jertfa Euharistică. Un caz similar, dar petrecut în temnițele comuniste, este povestit în Virgil

ICOANA MEA,
MODEL PĂMÂNTESC
ȘI VOCAȚIE CEREASCĂ

Al doilea mare dar pe care copilul este indicat să-l primească deodată cu *Tainele de Inițiere* este icoana Mântuitorului, icoană care să reprezinte Chipul lui Hristos sau al Maicii Domnului cu Pruncul sau care ar putea avea pictat pe ea unul dintre Praznicele Împărătești. Cel mai potrivit praznic ar putea fi Sărbătoarea Sărbătorilor, adică Învierea Domnului. În această icoană, Mântuitorul este înfățișat ținând de mână și scoțând din iad pe primii oameni, Adam și Eva, adică pe strămoșii fiecăruia dintre noi, în care și noi suntem prezenți, ca unii născuți din coapsele lor; deci, nădejdea de îndreptare și posibilitatea de a birui moartea și pe diavolul, așa cum apar în icoană, se vor imprimă în mintea și inima mea de fiecare dată când privesc Icoana Învierii Domnului. Îmi voi însuși astfel sensul pozitiv și dătător de putere al creștinismului și voi trăi în lumina Învierii pe măsura identificării mele cu Hristos Domnul.

Icoana de la botez este primul și cel mai de preț dar pe care nașii îl dăruiesc finului lor. Niciun alt bun din lumea aceasta nu este normal să depășească valoarea morală și materială a icoanei de la botez, căci orice

Gheorghiu, *Tatăl meu, preotul, care s-a urcat la cer*, Editura Deisis, București, pp. 167-168. Observăm corespondența între prezența reală a unui obiect sacru, Sfânta Cruce pe care este răstignit Hristos, și prezența mistică a lui Dumnezeu în inimă.

alt cadou pe care nașii sau ceilalți creștini care participă la botez și la masă îl fac nu poate întrece rolul unei icoane. Mai mult decât atât, de la botez, neofitul se va numi *creștin*, cu alte cuvinte el va aparține Bisericii, care este Trupul lui Hristos. Deci, vocația numelui și a conținutului său se prelungește în/din icoana Domnului Hristos¹¹.

SFINȚII BISERICII – ADEVĂRAȚII PRIETENI ȘI AJUTĂTORI AI NOȘTRI

Al treilea mare dar pe care nașii este de dorit să-l facă finului lor este *icoana Sfântului* cu al cărui nume acesta va fi botezat. Icoana ar putea fi adusă înaintea bisericii, lăsată

11. „Și în Antiohia, întâia oară, ucenicii s-au numit creștini” (FA 11, 26).

la sfințit în altar, și la încheierea slujbei Botezului să fie dăruită noului creștin. Un alt bun prilej când copilul ar fi bine să primească această icoană ar fi ziua numelui său, adică ziua de prăznuire a sfântului al cărui nume îl poartă, sau împlinirea unui an de viață¹². La oricare dintre aceste zile sau chiar la ambele (și de aici la fiecare nou an de viață) este indicat ca părinții și nașii să-și amintească de viața și virtuțile sfântului ocrotitor al copilului lor, să-i citească Acatistul, să participe la Sfânta Liturghie, la care să se împărtășească, să miluiască săracii, să invite preotul acasă pentru a le sfinți locuința în care trăiesc.

Deși pentru unii gesturile liturgice enumerate mai sus pot părea derizorii, numai după ce le facem cu atenție sporită ani și zeci de ani la rând vom vedea efectul și rezultatul lor. Unitatea familiei va crește; la ea se va adăuga și comuniunea cu familia nașilor (cu care de multe ori, din orgoliu,

12. În locul tradițiilor necreștine de la un an de zile, cu tăierea moțului și determinarea destinului în viață prin alegerea unui obiect dintre cele puse în fața copilașului, este de dorit ca părinții și nașii să facă la biserică o slujbă de mulțumire lui Dumnezeu; prin *Tedeum* se mulțumește Domnului că a păzit copilul de năpaste în anul ce s-a încheiat, și întreaga familie se roagă ca tânărul membru al casei, în anul următor, să fie binecuvântat cu sănătate, bună vârtute (adică dezvoltare psihică și trupească), luminare a minții, într-un cuvânt toate cele de trebuință. Obiceiul luării din păr de la un an de zile amintește de zeul păgân Moloh, căruia i se aduceau jertfe de copii, sau de alte influențe păgâne (2 Paral. 28, 1-3); tăierea părului s-a făcut deja la Botez de către preotul care a săvârșit slujba.

se ajunge la necomunicare), și de aici legătura cu biserica parohiei.

Aceste două icoane, a Mântuitorului și a sfântului ocrotitor, se cade să străjuiască odaia pruncului de curând botezat, ele neputând să fie acoperite de posterele și imaginile așa-numitelor vedete de film, muzică sau fotbal care vor apărea mai târziu în viața adolescentului. Depinde de conștiința de sine a părinților și a nașilor, de ce și cum sădesc ei în tânăra mlădiță pe care au adus-o la viață ca aceasta să crească sănătos și altoită pe Vița – Hristos: „Eu sunt vița, voi sunteți mlădițele. Cel ce rămâne în Mine și Eu în el, acela aduce roadă multă, căci fără Mine nu puteți face nimic” (In. 15, 5).

ICOANA – UN DAR AL PĂRINȚILOR ȘI AL NAȘILOR LA CUNUNIA COPIILOR LOR

Icoana Mântuitorului sau cel puțin icoana sfântului al cărui nume îl poartă are menirea de a-l însoți pe creștin oriunde se perindă în viață. Este unul dintre lucrurile sfinte cu care el pleacă „de acasă”, adică din casa părintească, oriunde s-ar afla aceasta¹³.

13. Prin noul tip de politică pe care mai-marii lumii îl dezvoltă, se urmărește ca omul de mâine să nu se mai simtă într-un anume loc la el „acasă”; adică se urmărește dezrădăcinarea sau, mai nou, neînrdăcinarea într-un loc, într-o comunitate, într-o tradiție, într-o cultură, într-o religie etc. Totuși, în ciuda acestora, credința ortodoxă și practicarea ei, reprezentate simbolic și prin

Este demnă de notat amintirea părintelui Gheorghe Calciu de la momentul căsătoriei:

„– Nunta se făcea duminica?

– Da, numai duminica. Și oricât de aproape de biserică ar fi fost, mirii plecau obligatoriu de acasă cu căruța, ținând între ei icoana Maicii Domnului cu Pruncul Iisus în brațe. Mergeau la biserică și se întorceau purtând această icoană, care se dădea la toți tinerii însurăței. A doua icoană, cu patronul – adică sfântul ocrotitor al noii familii – o primeau de la părinți. Celelalte daruri se dădeau a doua zi, la masă”¹⁴.

Icoana pe care un nepot a găsit-o în casa bunicilor este unul dintre darurile de zestre inestimabilă pe care el ar putea-o lăsa moștenire copiilor săi.

LA ÎNMORMÂNTARE, CE ICOANĂ NI SE VA PUNE PE PIEPT?

Amintim faptul că în Tradiția Ortodoxă, la înmormântare, pe pieptul mortului se așază o icoană, „pentru a arăta că creștinul își dă duhul lui Hristos întru Care și Căruia I se încredințează la moarte, iar Crucea Lui este scut și armă împotriva îngerilor răi care caută să ia su-

icoane, ne pot însoți pe fiecare dintre noi oriunde și ne pot contura sentimentul apartenenței la un anume fel de a trăi și gândi.

14. *Viața Părintelui Gheorghe Calciu după mărturiile sale și ale altora*, Editura Basarabii Media, 2016, p. 20.

fletele morților”¹⁵. *Molitfelnicul*, cartea după care se oficiază slujba înmormântării, spune că după *Rugăciunile de Dezlegare* „se face sărutarea icoanei sau a Sfintei Cruci aflată pe pieptul mortului”¹⁶.

Din cele scrise mai sus înțelegem că Icoana de la botezul unui creștin este Icoana Vieții sale, a Sfântului după care el se modelează, dar și a înveșnicirii sale, căci ea s-ar putea găsi pe pieptul său la înmormântare; comuniunea pe care un creștin a trăit-o în biserica parohiei, la înmormântare, devine o realitate în Împărăție, căci sufletul său, de acum, se bucură de părtășia sfântului său ocrotitor și a lui Dumnezeu, spre Care a râvnit în anii pribegiei sale pe pământ.

De aceea, perioada Postului Nașterii Domnului este pentru noi un moment de spălare a chipului murdărit de păcate prin baia lacrimilor.

15. *Învățătura de Credință Ortodoxă*, Mitropolia Moldovei și Bucovinei, Editura Doxologia, Iași, 2009, p. 301.

16. *Molitfelnicul cel Mare*, Editura Credința strămoșească, p. 285. Cred că așa cum omul gospodar, înainte de a adormi, rânduieste fiecărui copil moștenirea sa și le spune progeniturilor cum și ce să dea de pomană la înmormântare, la fel ar trebui să se îngrijească și de icoana de pe pieptul său. Cu icoana cărui sfânt sau a cărui Praznic Împărătesc va merge în mormânt? Va avea loc împreună cu sfinții pe care i-a cinstit? Sau *cu cel fără de chip* cu care s-a tratat prin înjurături? Deci, cu *nimeni*, căci el nu a avut nici o preocupare în acest sens? În orele de priveghi se poate vedea cât de multe asemănări sunt între Chipul sfântului din icoana de pe pieptul adormitului și fața acestuia, căci Tradiția Athonită este pilduitoare în acest sens.

PROBLEMATICA DIASPOREI ORTODOXE DIN PERSPECTIVA DOCUMENTULUI SFÂNTULUI ȘI MARELUI SINOD

Documentul intitulat *Diaspora ortodoxă* este unul deosebit de important pentru viața Bisericii. Tematica abordată de acest document a fost pusă pe ordinea de zi deoarece, odată cu mișcările de populații de la începutul secolului XX, Biserica Ortodoxă și-a consolidat prezența în afara teritoriilor canonice tradiționale. Astfel a apărut o entitate canonică nouă, *diaspora ortodoxă*, care a fost percepută de la început ca o formă atipică de manifestare eclezială, la care Biserica trebuie să găsească soluțiile apropiate atât din punct de vedere canonic, cât și pastoral-misionar.

Unii consideră că *diaspora ortodoxă* revelează incapacitatea Bisericii noastre de a trăi o raportare coerentă la canonicitate. În sprijinul acestei poziții este pusă în evidență anomalia situării mai multor episcopi într-o singură cetate, semn al unei nerânduiri canonice cronicizate. Alții consideră că organizarea misiunii Bisericii ținând cont de particularitățile culturale nu este altceva decât înzestrarea Bisericii cu mijloacele necesare pentru o misiune complexă, într-un mediu. Analizând acest document al Sinodului din Creta, este ne-

cesar să aducem mai întâi câteva clarificări terminologice, urmând ca apoi să punem în evidență răspunsurile pe care documentul sinodal le dă preocupărilor existente în spațiul eclezial, în legătură cu acest subiect.

CLARIFICĂRI TERMINOLOGICE

Noțiunea de diaspora își are originea în termenul evreiesc *galout*, fiind legată, în accepțiunea sa clasică, de noțiunea prin care era desemnat poporul evreu ce se găsea în afara Palestinei (Iacov 1, 1, 1 Petru 1, 1). În această accepțiune, el desemnează în primul rând exilul, emigrarea prin constrângere, și se caracterizează prin rezistența la integrare în locul de imigrare și prin speranța de întoarcere în locurile natale. Pe lângă această abordare, unii consideră că la originea termenului folosit în limbile moderne este verbul grec *speiro*, cu prefixul *dia-*, care înseamnă „împrăștiere”. Prin acest cuvânt este desemnat un popor dispersat dincolo de teritoriul său tradițional, care se caracterizează prin menținerea unei identități

distincte de contextul sociocultural în care a imigrat¹.

Sociologii folosesc termenul și la plural, vorbind despre *diaspore* și înglobând în această noțiune nu numai diaspora etnică, ci și alte forme de manifestare ale unor grupuri identitare aflate în afara spațiului lor propriu². Astfel, putem vorbi despre o diasporă etnică, o diasporă confesională sau o diasporă etno-confesională³. Între aceste forme poate fi integrată și *diaspora ortodo-*

1. M. Eliade, *La nostalgie des origines*, Paris, Gallimard, 1971, pp. 85-89.
2. Pentru mai multe detalii despre diferitele „diaspore”, vezi Alain Medam, « Diaspora / Diasporas. Archétype et typologie », *Revue Européenne des Migrations Internationales*, vol. 9, n° 1, 1993, p. 63-64.
3. Unitarienii au emigrat din cauza persecuțiilor religioase. Pentru mai multe detalii despre unitarieni, vezi Michel Baron, *Les unitariens*, Paris, L'Harmattan, 2004.

xă, definită ca fiind „comunitatea creștinilor ortodocși care trăiește în afara bisericilor teritoriale de origine și, în orice caz, în afara tuturor Bisericilor teritoriale ortodoxe”⁴.

Dacă elementul confesional este cel ce dă identitatea diasporei ortodoxe, elementul etno-cultural nu poate fi neglijat, el subliniind particularitățile de limbă și tradiții. În cadrul diasporei ortodoxe se constată însă două tipuri de raportare la elementul confesional și la cel etnic. La prima generație de emigranți, elementul etno-cultural este preponderent, credincioșii numindu-se ei înșiși *români, greci, sârbi* ortodocși. Începând cu a doua generație, o mare parte dintre ei se numesc *ortodocși* ruși, sârbi, greci, români.

4. V. G.D. Papatthomas, *Le Corpus Canonum de l'Eglise Orthodoxe (1er-9e siècles). Le texte des Saints Canons ecclésiiaux*, Editions Pektasis, 2015, p. 1073.

Această dinamică este firească în contextul integrării imigranților în societățile gazdă și ea marchează trecerea de la apartenența la diaspora etno-confesională la o prezență confesională marcată de valori etno-culturale.

ORGANIZAREA DIASPOREI ORTODOXE, APLICARE A ICONOMIEI CANONICE LA NIVEL ORGANIZAȚIONAL

Documentul adoptat de Sfântul și Marele Sinod subliniază decizia tuturor Bisericilor ortodoxe autocefale de a organiza *diaspora* în conformitate cu ecclesiologia, tradiția și practica Bisericii ortodoxe⁵. Această dorință este prezentată ca un proiect pe termen lung, pornind de la constatarea formulată în paragraful 1b care precizează că în faza actuală se aplică iconomia la nivel organizațional creând, într-o primă etapă⁶, 13 regiuni ale *diasporei ortodoxe*, enumerate în paragraful 3: Canada; Statele Unite ale Americii; America Latină; Australia; Noua Zelandă și Oceania; Regatul Unit al Marii Britanii și Irlanda; Franța; Belgia, Olanda și Luxemburg; Austria; Italia et Malta; Elveția și Lichtenstein; Germania; Țările Scandinave (fără Finlanda).

Paragraful 1b arată că *diaspora ortodoxă* este constituită ca o formă de iconomie organizațională, în condițiile în care ordinea canonică strictă ar fi să existe “un singur episcop într-o cetate.” Această precizare face referire directă la canonul 8 al Sinodului I ecumenic, care arată că pentru a nu avea doi episcopi într-o cetate, episcopii catari primiți la ortodoxie trebuie să fie așezați în rândul horepiscopilor sau al preoților dacă în localitatea respectivă există deja un episcop ortodox.

Pornind de la această afirmație, ne întrebăm dacă *monoepiscopatul*, prin el însuși, are capacitatea de a rezolva în mod canonic strict problema diasporei ortodoxe. Este evident că suprapunerea jurisdicțiilor etnice în diaspora poate pune serioase probleme de ordin canonic⁷, dar oare este înțeleasă această problematică în toată complexitatea ei? Putem să vorbim de normalitate canonică doar evocând *monoepiscopatul*, fără să vorbim despre raportarea la realitatea canonică a Bisericii locale? Nu este oare vorba tot de dezordine canonică și atunci când avem un *monoepiscopat*, dar acesta nu este încadrat în realitatea canonică a *Bisericii locale*? Dacă în America Latină ar exista într-o regiune un singur episcop, membru al Sfântului Sinod al Bisericii Ortodoxe Sârbe, și credincioșii ortodocși de diferite origini, pentru fi integrați în Biserica Ortodoxă, ar trebui să fie integrați în Biserica Serbiei, ar fi oare

5. N. Lossky (1992), « La présence orthodoxe dans la diaspora et ses implications ecclésiologiques, de même que celles des Églises orientales catholiques », *Irénikon*, t. 65, n° 3, p. 358.

6. Observăm că între aceste regiuni nu este inclus Extremul Orient, și din acest motiv textul face referire la o primă etapă în organizarea diasporei.

7. P. L'Huillier (1978), « L'Unité de l'Église au plan local dans la diaspora », *Contacts*, t. 30, n° 104, p. 403.

vorba de normalitate canonică? Cu siguranță nu. Normalitatea canonică este atunci când poporul dintr-o regiune este organizat într-o Biserică locală și se consideră înainte de toate ortodox⁸, iar episcopul locului își asumă în mod deplin responsabilitatea canonică, fără a fi integrat într-o jurisdicție de la mii de kilometri distanță, marcată de un specific etnic și cultural-lingvistic total diferit de cel în care își desfășoară slujirea.

În această fază de manifestare a sinodalității la nivel panortodox, problematica diasporei a fost rezolvată prin asumarea faptului că suntem în fața unui context pastoral inedit și diaspora nu trebuie să provoace disensiuni, ci să se dovedească a fi un cadru de manifestare complementară a tuturor charismelor pe care popoarele le pot pune în valoare. Biserica afirmă nevoia pastorală de a lua în considerare specificul pastorației în contexte etno-culturale distincte.

Această valorizare complementară principiului teritorial nu este singulară în istoria Bisericii. În diocesele Asiei, Pontului și Traciei, pentru a asigura misiunea printre popoarele barbare, Biserica a decis să le acorde acestora o solitudine pastorală distinctă, după cum o mărturisesc canoanele 2 de la Sinodul II ecumenic și canonul 28 IV ec. Canonul 2 II ec. arată că Bisericile lui Dumnezeu care sunt printre națiunile barbare trebuie să fie conduse „după cutuma stabili-

tă de părinții noștri”. Ortiz de Urbina, vorbind despre acest canon și despre bisericile barbare situate în afara imperiului, subliniază că ele erau legate de marile Biserici mame care le-au evanghelizat. Biserica etiopiană era legată de Biserica Alexandriei, Biserica Persiei era legată de Biserica Antiohiei⁹. Canonul 28 Calcedon subliniază modul în care comunitățile barbare erau retrase jurisdicțiilor teritoriale mitropolitane, găsindu-se direct sub autoritatea patriarhului care hirotonea episcopii respectivi. În canonul 39 Trulan avem un alt exemplu care vorbește despre soluția canonică identificată cu ocazia dislocării ciprioților într-un alt teritoriu. Canonul nu cere ca imigranții să fie integrați în Biserica locului unde au ajuns, ci Bisericii popoului emigrant care avea o tradiție mai bogată și se dă dreptul de a hirotonea episcopul teritoriului în care au emigrat.

Prin aceste exemple, observăm că Biserica a găsit întotdeauna soluții organizatorice pentru a susține pastorația în circumstanțe excepționale și nu a subordonat grija pastorală unui principiu teritorial absolut¹⁰. În continuitate față de canoanele evocate mai sus, în deplină canonicitate, Sfântul și Marele Sinod a asumat organizarea celor 13 regiuni ale diasporei ortodoxe

8. G. D. Papathomas (2004), « La relation d'opposition entre Église établie localement et Diaspora ecclésiale – L'unité ecclésiologique face à la co-territorialité et à la multi-juridiction », *L'Année canonique*, vol. 46, pp. 83.

9. Ortiz de Urbina, *Nicée et Constantinople*, Paris, 1963, pp. 214-215.

10. V., pentru mai multe detalii în legătură cu raportul dintre principiile canonice și realitățile pastorale, Patriciu Vlaicu, « Les principes d'organisation ecclésiale face aux réalités contemporaines. Territorialité et responsabilité pastorale », *Année Canonique*, 49, Paris, 2007, pp. 181-190.

și a decis constituirea adunărilor episcopilor pentru fiecare regiune.

Ultimul paragraf al documentului privind diaspora subliniază faptul că Bisericile autocefale se angajează să nu îngreuneze procesul de reglementare în manieră canonică a chestiunii diasporei și că vor face tot ceea ce le stă în putință pentru a facilita lucrarea Adunărilor episcopilor și pentru a se stabili normalitatea ordinii canonice. Textul dă ca exemplu în acest sens angajamentul pe care Bisericile ortodoxe autocefale îl fac pentru a nu da ierarhilor titluri canonice deja existente. Această afirmație, pertinentă din punct de vedere canonic și deontologic, are o încărcătură foarte complexă, ea fiind concluzia unor dezbateri ample pe marginea titulaturii episcopilor din diaspora, care s-a concretizat chiar prin gesturi formale pline de sens. Consultând lista episcopilor prezenți, observăm că episcopii Patriarhiei ecumenice, care își desfășoară activitatea în diaspora, poartă titulatura țării unde rezidează, iar episcopii altor jurisdicții sunt calificați ca fiind *în țările respective*. Din lecturarea acestor liste pe pagina oficială a Sinodului, am putea înțelege că Bisericile autocefale au fost de acord cu această poziție exprimată de Patriarhia ecumenică. Dacă însă consultăm documentele originale semnate, observăm că unii episcopi din diaspora ortodoxă au constatat modificarea titulaturii lor în momentul semnării documentelor și au corectat „eroarea materială” adăugând manuscris titulatura corectă. Chiar dacă acest aspect ar putea fi considerat de unii ca un

mic detaliu, el este plin de semnificație. Dacă episcopul ortodox al Patriarhiei ecumenice este Mitropolitul Austriei, de exemplu, nu ar însemna că el este episcopul unei Biserici locale, cu jurisdicție deplină? Dacă este așa, cum se împacă această titulatură cu afirmațiile din documentul privind autonomia, care arată că nu există jurisdicție directă exclusivă a unei Biserici locale în Diaspora (2e)? Acest statut al Diasporei ortodoxe, ca fiind în grija pastorală a întregii Biserici, fără o competență jurisdicțională specifică exclusivă recunoscută vreunei Biserici oarecare, este arătată și de articolul 13 al documentului privind regulamentul Adunărilor episcopale, care dă Sinaxei Întâistătătorilor competența de a decide în privința modificării circumscripțiilor teritoriale ale diasporei ortodoxe.

Ca o concluzie a acestei scurte analize,ăș sublinia faptul că organizarea diasporei ortodoxe prin decizia Sfântului și Marelui Sinod al Bisericii Ortodoxe întrunit în Creta este una de integrare a acesteia în canonicitate. Iconomia canonică exprimată prin orgainzarea unitară a diasporei ortodoxe instituind organismul consultativ pentru fiecare regiune, Adunarea episcopilor, nu trebuie să fie considerată ca o modalitate de a evita punerea în practică a principiilor canonice. Iconomia canonică exprimată prin dinamismul instituțional este ea însăși un principiu canonic care dă posibilitatea manifestării canonicității în circumstanțe particulare, așa cum este cazul diasporei.

Pr. Patriciu Dorin Vlaicu, Bruxelles

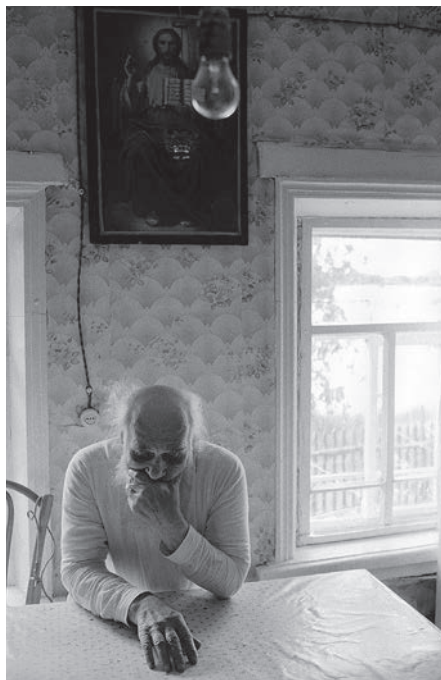
BUNICUL, PAHARUL CU APĂ ȘI CANA DE CEAI CARE A SCHIMBAT LUMEA

*Iar oricine vă va da să beți un pahar de apă, în numele Meu,
fiindcă sunteți ai lui Hristos, adevărat zic vouă
că nu-și va pierde plata sa. (Mc. 9, 41)*

Era sfârșit de an școlar și tocmai îmi susținusem bacalaureatul, tot orașul era înverzit, plin de flori, elevi cu zâmbete pe față, căci reușiseră să treacă ultimele examene, într-un cuvânt era o atmosferă de bucurie și fericire, aș putea spune, pentru noi, cei tineri la acea vreme.

Pe atunci, ca acum și dintotdeauna, lumea era cam săracă de pe unde mă trag eu, dar parcă așa ca în acel an și ca în anii dinainte care mi-i aminteam nu fusese de mult. Toți erau stresați de faptul că nu aveau bani, dar cu toate acestea păstrau zâmbetul pe față, aveau un fel aparte de a trece peste greutăți, parcă nu le băgau în seamă, și cu nădejde la Domnul mergeau înainte. Lumea nu avea mare lucru, dar Îl avea pe Dumnezeu. Când ai multe lucruri, ai și multe probleme și porți grija la toate aceste lucruri și averi, o groază de timp pierdut; când nu ai nimic și ești sărac, ai

o singură problemă – că nu ai nimic –, dar ai și o mare binecuvântare, căci singurul

lucru pe care cu adevărat îl ai e cel mai important: Domnul!

Trebuie să vă mărturisesc că și eu, cam de un an de zile, mergeam regulat la biserică, țineam posturile și încercam să fiu într-o bună rânduială creștinească, ca de altfel mulți alți tineri care au descoperit biserica după criza comunistă, când toate au căzut, eram liberi, dar ce să faci cu acea libertate? Am spus curajos „La revedere, Uniunea Sovietică”, însă era cam departe până la „Bun venit, Uniunea Europeană”. Pe meleagurile de unde vin, suntem obișnuiți cu tot felul de *Uniuni*, care au fost mai mult imperii cotropitoare decât frați salvatori, dar am știut tot timpul să ne păstrăm zâmbetul pe față și, cu mila și ajutorul Domnului, am mers înainte.

Să revenim însă la ale noastre... Așa a rânduit Domnul că am fost selecționat pentru o bursă de studii în Franța; nu a fost meritul meu, a fost o lucrare a Domnului, pe care însă am înțeles-o doar după mulți ani, dar toate își au rostul lor și în toate sunt ascunse lucruri mari care arată Slava lui Dumnezeu. Cu vestea aceasta neașteptată de a fi obținut bursa, am intrat și eu în stresul pregătirilor și al mării călătorii spre Franța, pentru studii – era totuși ceva deosebit, trebuie să recunoașteți. Bani nu prea aveam, ca toată lumea, dar aveam un bunic mai umblat prin lume: era medic, și încă unul foarte bun, care mereu era invitat pe la tot felul de simpozioane și conferințe. Într-un cuvânt, acolo era toată nădejdea!

Când a aflat bunicul de bursă, care, după cum aveam să aflăm și eu ulterior, nu

era prea mare, iar la acea vreme abia aco-perea cazarea și masa, m-a invitat la el la cină, să stăm de vorbă, să punem țara la cale, să mai rânduim lucrurile spre bine. Eram în culmea fericirii, mă gândeam că nu mă lasă bunicul așa, cu una, cu două, ci mă ajută măcar cu drumul și cheltuielile de început, care nu erau chiar așa de mici, după cum s-a adevărat ulterior.

Ziua în care urma să merg la bunicul a sosit, m-am prezentat punctual și emoționat la cină și am lăsat să meargă lucrurile de la sine, mă gândeam eu în sinea mea: *ajută Domnul și rânduiește ce îmi este spre folos și mântuire*. Chiar dacă, pe moment, nu mi s-a părut deloc că lucrurile au mers așa cum ar fi trebuit să meargă, astăzi, când sunt monah, înțeleg cu adevărat că toate au fost de la Domnul. Seara a decurs minunat, totul a fost perfect, masa, convorbirea, oaspeții, rudele apropiate, totul... Iar spre sfârșit, bunicul m-a invitat în camera sa, unde avea și biroul personal, și mi-a zis:

– Dragul bunicului, acum ești băiat mare, ești băiat deștept, în față te așteaptă un viitor, urmează să pornești cu propriile forțe în viață. Să știi că vor fi și momente grele, viața nu înseamnă doar succese și laude, doar realizări și împliniri, doar bucurii și petreceri, viața e mult mai mult decât atât...

Atunci m-am gândit în sine, „Ce bine că și bunicul a înțeles că e greu în viață, că nici mie nu îmi este deloc ușor, poate totuși găsește ceva din *fondurile de zile negre* și mă ajută și pe mine cu drumul până în

Franța”. Deja căutam emoționat cum să aleg cuvintele de mulțumire ca să sune cât mai bine, când bunicul a continuat:

– ...Și în clipele grele din viață, ce să faci, dragul bunicului, că nu prea ai ce face! O să fie momente dificile, să știi, nu o să ai bani de mâncare, dar trebuie să mergi înainte, eu am trecut prin așa ceva, și uite-mă că sunt aici. Tu, când vor veni acele momente, să iei un pahar cu apă și, mulțumind Domnului pentru toate, să bei paharul și să

mergi curajos înainte, iar dacă tot simți foamea și durerea, mai bea unul; o sa vezi că trece și foamea, și tristețea, și nu te lasă Domnul. Toate trec, tu însă nu uita de paharul cu apă! Țasta e secretul în viață!

Am rămas perplex: eu, care mă așteptam să primesc bani de bilet, m-am trezit cu un pahar cu apă...! Un pahar cu apă și atât! Cu asta m-am ales în acea seară binecuvântată – cu un pahar cu apă! Bunicul, cu un zâmbet mare pe față, a mai spus o glumă, două și m-a condus spre ieșire, m-a îmbrățișat cu drag și a mai zis o dată:

– Dragul bunicului, nu uita, paharul cu apă!

De atunci au trecut mulți ani, în care s-au împletit momente de bucurie cu momente de tristețe, clipe de dulceață cu clipe de amărăciune, și de multe ori m-a salvat paharul cu apă, însă, sincer vă spun, nu de la foamea trupului, ci mai mult de la foamea sufletului, care de multe ori a cunoscut și clipe de deznădejde și clipe de durere, momente în care nu știi ce să mai faci, și atunci bei un pahar cu apă. Toate acestea până descoperi cana de ceai, care cu adevărat a schimbat lumea.

Se zice că la mănăstirea Rusikon din Sfântul Munte Athos, unul dintre monahi l-a întrebat pe părintele Sofronie Saharov: „Cum să fac să mă mântuiesc?”. Părintele i-a dat monahului acest răspuns: „Stai la marginea deznădejdii și, când nu mai ai putere, așază-te și bea o cană cu ceai”. Și, spunând acestea, i-a oferit monahului care îl vizitase o cană cu ceai. Acest cuvânt a

ajuns la urechile Sfântului Siluan Athonitul, care a găsit în el o asemănare cu ceea ce trăise el însuși în clipele când Domnul i-a descoperit, în acea noapte de intensă rugăciune, taina mântuirii: „Ține-ți mintea în iad și nu deznădăjdui”. Aceste cuvinte au schimbat cu adevărat lumea. M-au schimbat și pe mine, și pe mulți alții la fel ca mine, tineri în căutarea lui Dumnezeu, tineri în căutarea unui sens în viață.

De acolo au ajuns la noi toți scrierile Sfântului Siluan, de la acea cană de ceai care i-a îndreptat privirea inspirată de har spre altcineva, dar a îndreptat și mila Domnului spre noi toți. Asta e lucrarea lui Dumnezeu cu omul, prin niște lucruri atât de simple schimbă o lume întreagă. Acesta a fost începutul unei mari lucrări prin care mulți l-au cunoscut pe marele părinte Siluan, care a schimbat gândirea secolului XX și felul nostru de a ne apropia de Domnul.

Bunicul nu și-a pierdut plata sa în cer, căci în numele Domnului a dat acel pahar cu apă, dar acum noi dăm altora o cană cu ceai, care are mai multă putere și gust mai profund, iar la această cană cu ceai de multe ori primim gând de spovedanie, gând de durere, lacrimi și suspinări, dar și gând de încurajare și răbdare, gând de bucurie și împlinire, și nu pierdem nădejdea că ne vom lua plata de la Domnul, căruia Slavă și Cinste i se cuvin, în veci. Amin!

*Arhimandrit Atanasie
Mănăstirea Adormirea Maicii Domnului,
Roma*

SINTEZA NEOPATRISTICĂ, MODEL DIALOGAL

În timpurile moderne, se propune revenirea la patristică drept „fundament istoric și teologic comun tuturor Bisericii creștine”¹. Pornind de la faptul că în Occident s-au petrecut primele polemici între știință și teologie, din cauza faptului că acolo s-a născut știința modernă, rezultă că, spre a depăși această ruptură, dialogul știință-teologie va trebui dus pe baza ideilor Părinților din primele veacuri creștine. La care se adaugă și idei ale teologilor eclezialii contemporani, „printr-o nouă sinteză a teologiei acestora cu filosofia modernă și cu ideile științifice”². Este vorba, în fond, de așa-numita **sinteză patristică**, termen datorat părintelui George Florovsky, dar care a creat un adevărat curent de gândire în rândul teologilor ortodocși din România, Grecia și diaspora rusă. Ni se pare important, pentru o mai bună înțelegere a unui dialog actualizat între știință și Biserica ortodoxă, să dăm câteva amănunte despre modul în care a apărut acest termen.

În 1925 era fondat la Paris Institutul Teologic S. Serge. Părintele Florovsky a fost desemnat, din 1926, să se ocupe de catedra de Patristică, iar mai apoi de cea de Teologie

sistematică. Din 1926 apărea la Paris, sub conducerea lui N. Berdiaev³, revista *Put' (Calea)*, în care Florovsky a publicat numeroase eseuri și recenzii, pe care le va relua în importanta sa operă ulterioară, *Căile teologiei ruse*. Aceștia sunt și anii deosebiți de fecunditate ai emigrației ruse ortodoxe pariziene: Berdiaev organizează întâlniri informale între ortodocși, catolici și protestanți, în cadrul cărora părintele Florovsky pregătește câteva intervenții scrise unde, pentru prima dată, apare ideea unei sinteze „neopatrstice”. În 1936, el avea să ia parte la primul congres al profesorilor de teologie ortodocși ținut la Atena. În cadrul congresului, prezintă două intervenții prin care denunță deformarea „pseudomorfoza” teologiei ruse din cauza influențelor occidentale, catolice și protestante, propunând, în același timp, reînnoirea teologiei grecești, la teologia bizantină și la elenismul creștin, ca o „categorie permanentă” a experienței creștine. În anii viitori, va participa la ședința constitutivă a Consiliului Mondial al Bisericilor, la Amsterdam, unde intervențiile sale în materie de ecleziologie sunt primite entuziast.

1. Alexei Nesteruk, *Universul în comuniune. Către o sinteză neopatristică a teologiei și științei*, Ed. Curtea Veche, București, 2009, p. 9

2. *Ibidem*.

3. N. Berdiaev: filozof rus, dizident anticomunist, expulzat din Rusia bolșevică în 1922, emigrează în Franța, unde moare în 1948.

Poziția sa în ceea ce privește noțiunea calitativă, intensivă de „sobornicitate” și cea cu privire la Revelație ca izvor unic, care stă la baza Scripturii și tradiției ecleziale, vor influența Conciliul Vatican II⁴.

În volumul *Căile teologiei ruse*, părintele Florovsky deplânge ruperea teologiei ruse de teologia bizantină, afirmând că această scindare a avut consecințe dezastruoase. El pune lipsa de creativitate a teologiei ruse pe seama unei divergențe „ciudate între teologie și pietate, între erudiția teologică și gândirea pioasă, între școală și viața ecleziastică, și o asemenea divergență a avut întotdeauna accente

bolnăvicioase. Era vorba, în realitate, de detașarea, în interiorul aceleiași Biserici, a *intelighenției* de popor... Știința teologică, importată în Rusia din Occident, a trăit o lungă perioadă într-o stare de înstrăinare, vorbind doar o limbă specializată și străină (o limbă care, oricum, nu era nici cea a vieții de toate zilele, nici cea a rugăciunii). Cu alte cuvinte, reprezenta un soi de intruziune străină în țesutul ecleziastic. Dezvoltată într-un ambient artificial și izolat, știința teologică s-a cristalizat în materie de studiu, încetând să fie sursă de cercetare a adevărului sau a mărturisirii de credință. Dezobișnuindu-se, gândirea teologică nu mai dădea atenție bătăilor inimii Bisericii, la care nu mai reușea să ajungă. Pe de altă parte, nici nu mai reușea să atragă atenția sau înțelegerea unui cerc mai amplu al societății și al poporului eclezial, apărând, în cel mai bun caz, cu totul inutilă”⁵. În aceste condiții, apare în rândul credincioșilor ideea că teologia nu folosește la nimic; ea poate fi pur și simplu înlocuită cu canoanele, cu Tipikonul, cu tradițiile trecutului, cu rânduiala zilnică sau chiar cu anumite inspirații de tip poetic ale sufletului. De aici rezultă îngrijorătorul fenomen al afaziei⁶ teologice, caracterizată de adogmatism, agnosticism, falsă pietate și chiar erezie. În acest mod, adevăratele bogății duhovnicești au rămas îngropate în mod intenționat, fiind izolate și închise într-un soi de priveghere intelectuală. Sănătatea Bisericii a fost amenințată de psihologism și senti-

4 Cf. *Introducerii la ediția italiană* de P. C. Bori, în vol.: Georgij Florovskij, *Vie della teologia russa*, Marietti, 1987, pp. X-XI.

5. George Florovsky, *op. cit.*, p. 398.

6. *Afazie*: pierdere totală sau parțială a facultății de a vorbi și de a înțelege limbajul articulat (cf. *dexonline.ro*).

mentalism, care amenințau să ia locul duhovnicescului. Părintele Florovsky avertiza: „O asemenea înșelare se poate transforma într-un formalism al rânduielilor sau canoanelor sau într-o sensibilitate excesivă. De fascinația pe care toate acestea au exercitat-o și continuă să o exercite, pot să protejeze doar purificarea teologică, perseverența, sensibilitatea și smerenia intelectului, angajat în reflecția teologică. Obiceiurile și canoanele nu protejează însă de asemenea atracții, atâta timp cât sufletul este atras în jocul de sentimente și fantezii”⁷.

Această teamă manifestată în fața unei teologii dezinhibate în sensul patristic dă naștere unui obscurantism care reprezintă, de fapt, „neîncredere în cultură, în timp ce neîncrederea încăpățanată a multora în știința teologică nu a fost altceva decât o expresie particulară a unei neîncrederi mai generale care a otrăvit toată producția creativă rusească. În istoria religiozității rusești, nașterea unui asemenea obscurantism se explică prin teama și dorința de a se crea un adăpost împotriva unei îndochinări derivative, autosuficientă și fără nici o legătură cu experiența și viața religioasă. Era vorba în același timp, de un protest și de o măsură de protecție în confruntarea cu erudiția ascetică. Cum deseori se întâmplă, un asemenea protest se poate transforma ușor într-un utilitarism vulgar...”⁸. Autorul pledează apoi pentru o gândire teologică creativă, ce depășește obscurantismul odată reîntoarsă în profunzimile Bisericii, pe care le va ilumina din interior. Minte va fi unită din nou

cu inima, în timp ce inima se va maturiza în acest proces de contemplație intelectuală.

Momentul critic al ruperii de tradiția bizantină se înregistrează în Rusia în secolul al XVI-lea. În acest moment are loc și ruperea de tradiția patristică. Asistăm la o pierdere a metodei patristice și la transformarea scrierilor Părinților Bisericii în documente istorice moarte. Nu este de ajuns să se cunoască scrierile patristice și de aici să se facă diferite speculații, ele trebuie asimilate interior și transformate în *mărturisire*. „Părinții sunt învățătorii noștri, dar nu sunt nici duhovnici, nici cazuiști. Sunt profetii marilor momente, și nu directori spirituali ai persoanelor”⁹.

După Florovsky, învățătura Sfinților Părinți nu poate fi imitată, ci revizuită într-un mod creator. Vorbind despre diferența dintre individualism și sobornicitate, părintele scrie: „Există două tipuri de conștiință și sentiment de sine: individualismul și sobornicitatea”. „Conștiința catolică (universală, sobornicească)” nu este conștiință colectivă, ci un fel de „conștiință în general”, în care „eu”-l nu se suprimă și se pierde în „noi”, nici nu devine doar un medium pasiv al conștiinței de grup, ci, din contră, se realizează în transformarea catolică (universală, sobornicească), iese din propria înstrăinare și autosegregare, incluzând în el însuși totalitatea individualităților celorlalți... Numai în *sobornost'* (sobornicitate) o asemenea „transformare catolică (universală)” este posibilă, și noi numim „Părinți și învățători” pe cei ce, corespunzător propriei smerenii înaintea Adevărului, primesc

7. Florovsky, *op. cit.*, pp. 398-399.

8. *Ibidem*, p. 400.

9. Newman, *Essays*, II, 371, cf. *ibidem*.

darul de a înfățișa o asemenea „autoconștiință catolică (universală)” a Bisericii; așa cum auzim că ei nu oferă doar o simplă mărturie a unei opinii proprii sau a unei misiuni proprii, așa cum cuvintele lor ne ajung din adâncimea și totalitatea (integritatea) catolicității (universalității). Ei fac teologia în elementul sobornicității și aceasta este învățătura lor fundamentală: teologul *trebuie să se regăsească pe sine însuși în Biserică*, prin intermediul încercării (probei) ascetice și a concentrării interioare. *Cor nostrum sit semper in Ecclesia!* (Inima noastră se găsește totdeauna în Biserică). Este necesar fiecăruia a crește și a se ridica până la sobornicitate, a ști să depășească propria viziune subiectivă îngustă, a ieși din colțișorul său, adică a crește pentru a intra în Biserică și a trăi în această tradiție metatemporală tainică și integră, care cuprinde în ea însăși revelațiile și viziunile în plenitudinea lor. Aceasta este de fapt – și nu afirmația vanitoasă de libertate profetică – garanția unei productivități creatoare: nu de libertate trebuie să ne preocupăm cel mai mult, ci de adevăr. Și singur adevărul eliberează.¹⁰

Dar care trebuie să fie relația teologiei ortodoxe cu gândirea occidentală? Părintele Florovsky se declară împotriva unei ghetozări a Ortodoxiei. De altfel, nu este o linie extrem de nouă. De la Sf. Iustin Martirul și filozoful avem deja încredințarea unui *logos spermatikos*, iar de la Clement Alexandrinul încercarea unirii filozofiei grecești cu creștinismul. „Reîntoarcerea la Părinții Bisericii nu înseamnă însă a ieși din contemporaneitate și din istorie, părăsind câmpul de

bătăie? Experiența patristică trebuie obligatoriu păstrată și redescoperită, deoarece ea este izvor de viață, iar autonomia față de Occident nu trebuie să survină din îndepărtarea de el, deoarece ruperea nu oferă o eliberare reală. Gândirea orientală trebuie să fie în gradul de a simți și a experimenta dificultățile și tensiunile trăite de Occident, fără să le evite sau să le ascundă de ea însăși. Greșelile și eșecurile care au apărut în lungile secole ale istoriei creative a Occidentului, toată acea «melancolie europeană» de care vorbea Dostoievski, trebuie să fie retrăite creativ. Numai aceasta este calea sigură către regăsirea fraternității pierdute. Alegerile și greșelile occidentale nu trebuie respinse, ci depășite mulțumită unei noi acțiuni creative și acesta va fi și pentru gândirea ortodoxă cel mai bun antidot împotriva tacitelor și insesizabilelor otrăviri. Teologia ortodoxă este chemată să răspundă, din adâncul propriei experiențe sobornicești neîntrerupte, la întrebări puse de alții, și la aceasta nu trebuie să contrapună acuze, ci mai ales mărturisirea, adică adevărul ortodoxiei.”¹¹

Ni se pare că bună parte din cuvintele părintelui Florovsky pot fi extrapolate teologiei ortodoxe în general (nu doar celei ruse), iar în numerele viitoare vom vedea cum gândirea părintelui profesor Dumitru Stăniloae poate fi integrată exact în această direcție neopatristică; cum marele nostru dogmatist a mers atât pe linia creatoare a Patristicii, cât și pe valorificarea filozofiei occidentale în reflecția ortodoxă.

Pr. Octavian Schintee

10. *Ibidem*, pp.401-402.

11. *Ibidem*, p. 406.

ÎNCREDERE ȘI RECUNOȘȚINȚĂ

A fost odată un împărat mare și puternic. Nimeni nu se putea măsura cu el nici ca putere, nici ca sănătate, însă de la o vreme a simțit un pustiu în inimă și o lipsă de noimă în viața sa.

Într-o bună zi, spre amurg, împăratul s-a oprit să se odihnească în umbra unui crâng des, lângă un câmp... și ce credeți că a văzut? Pe câmp zăcea un bou, altul stătea înjugat, iar lângă ei plugarul, chiar în brazdă, și-a plecat genunchii, și-a înălțat mâinile și a strigat:

— Îți mulțumesc, Dumnezeule, slavă Ție!

S-a mirat împăratul și l-a întrebat pe țăran:

— Pentru ce dai mulțumită lui Dumnezeu?

— Cum să nu-l mulțumesc lui Dumnezeu când sunt un om păcătos și vrednic de moarte, iar El, în loc să mă dea pierzării, îmi ia numai un bou, pe care tot El mi l-a dat anul trecut? Slavă Ție, Dumnezeule!

— Dar cum o să mai ari acum? s-a mirat și mai tare împăratul.

— Nu-i nimic – a zis plugarul, cu fața luminată de un zâmbet blând – Domnul va rândui lucrurile cumva.

Împăratul a-nceput să se rușineze, căci el, trăind în belșug, deci nelipsindu-i nimic, nu era în stare să se bucure ca acel

om, care nădăjduia întru totul în Dumnezeu. A luat câteva monede de aur și le-a dat țăranului.

— Ia și cumpără-ți alt bou. Astăzi am învățat multe de la tine și îți sunt recunoscător.

— Nu ți-am spus eu, domnule, că Dumnezeu nu mă va părăsi? a strigat plugarul, văzând aurul. Slavă Ție, Dumnezeule!

Împăratul s-a întors acasă cu bucurie, însă din depărtare a văzut că palatul lui e cuprins de flăcări.

— Îți mulțumesc, Dumnezeule, slavă Ție! a strigat el, căzând în genunchi și înălțându-și mâinile. Am fost nerecunoscător când îmi dădeai cu îmbelșugare, acum îți mulțumesc îndoit pentru ceea ce iei de la mine. A venit vremea să mă ostenesc întru slava Ta, și cred că nu mă vei părăsi!

Și a dobândit împăratul credință în Dumnezeu, iar odată cu ea rostul și bucuria vieții. Cu inimă ușoară a început să clădească un palat nou și nu uita niciodată să mulțumească lui Dumnezeu pentru toate.

Dragi copii, așa-i că de multe ori încercăm să ne facem treburile bazându-ne doar pe puterile și mintea noastră? Câteodată ne iese, alteori nu, iar atunci suntem foarte nemulțumiți. Dar

oare ceea ce voiam să facem era bine pentru noi? Nu ne-ar fi adus vătămare sufletească sau trupească într-un viitor mai mult sau mai puțin apropiat? Doar Dumnezeu știe! Atunci ar fi bine să ne lăsăm în puterea Sa. Sigur le va rândui așa cum trebuie. Noi să avem încredere și să-l mulțumim, căci mai repede sau mai târziu vom simți că a avut dreptate și ne-a salvat din cine știe ce pericole. Și încă ceva: fără Dumnezeu nu vom cunoaște nici rostul și nici bucuria adevărată a vieții noastre!

CELE 10 PORUNCI ALE PRIETENIEI

1. Alege-ți prietenii cu grijă. Ei sunt familia pe care ți-o formezi singur. Mai bine fără prieteni, decât cu prieteni răi.

2. Iubește-ți prietenul cu defectele lui. Cine caută un prieten fără defecte va rămâne singur. Nu-ți impune ideile și gusturile tale, dar acceptă-le pe ale prietenului, sacrificând și renunțând la tine însuși.

3. Prietenul se cunoaște la nevoie. Numai prietenul găsește privirea sau fraza foarte simplă care pune balsam pe rănilor noastre.

4. Fii sincer cu prietenii tăi. Arată-te așa cum ești. Decât un prieten fals, e de preferat un inamic pe față.

5. Dojenește-ți prietenii în taină și laudă-i în public. Un prieten adevărat îți știe slăbiciunile, dar îți și arată calitățile, îți simte temerile, dar îți întărește credința.

6. Străduiește-te neconținut să-i faci mai buni pe prietenii tăi. E important

să dai unui prieten din bogățiile tale, dar mai important e să-i scoți la iveală bogățiile din el însuși.

7. Fii un sprijin real în necazurile prin care trec prietenii tăi. Atunci când un prieten te roagă, nu există amânare pe mâine. Prietenul adevărat și pe ascuns te ajută, fără să știi.

8. Comunică permanent. Este încurajator să știi că oricând ai o nemulțumire, o idee, o rugămintă, un secret, poți discuta cu prietenii tăi.

9. Nu lăsa invidia, nici spiritul de competiție să-ți strice relația de prietenie.

10. Nici o avere nu e mai bună decât prietenul cel bun. Există un stadiu de prietenie când nu mai e nevoie să vorbești pentru a te înțelege, nici să te sfătuiești pentru a acționa în comun.

BISERICA DIN ROMÂNIA SUB COMUNISM

(1945-1965)

Impus cu forța tancurilor sovietice, comunismul aducea României postbelice noi și îngrijorătoare transformări ale vieții sub toate aspectele sale, dar în primul rând pentru Biserica Ortodoxă Română. Promotor al ateismului, regimul comunist a fost implantat violent în spațiul carpato-danubiano-pontic, urmărind distrugerea oricăror valori românești considerate anacronice. Dialectica marxist-leninistă avea pretenția rezolvării oricărei probleme existențiale și, precum oarecând Nero, împăratul roman persecutor, regimul comunist era dispus chiar la eliminarea fizică a oricărui exponent al creștinismului.

Crimele înfăptuite mai ales în perioada 1948-1965 nu au fost nici până astăzi suficient expuse atenției neamului românesc ortodox și cu atât mai puțin dezbaterii publice¹. A fost preferată tăcerea, poate pentru că Ortodoxia și-a suferit umiliința în smerenie. Monahismul, forță și flacără vie a creștinismului ortodox românesc, a fost considerat

un obstacol serios în calea instaurării bolșevismului, și de aceea conducătorii comuniști ai vremii au căutat desființarea sa completă. Monahismul pleda pentru păstrarea valorilor tradiționale românești, iar bolșevismul dorea instaurarea dominației „omului nou”, om fără Dumnezeu.

Cea mai grea lovitură dată monahismului românesc a fost înlăturarea abuzivă și brutală a călugărilor și a călugărițelor din mănăstiri prin Decretul Consiliului de Stat nr. 410 din 28 octombrie 1959, care prevedea eliminarea din așezămintele monahale a mai bine de trei sferturi din numărul viețuitoarelor și viețuitoarelor existent până la acea dată. Decretul dispunea ca în mănăstirile de călugări să rămână numai personalul care împlinise sau depășise vârsta de 55 de ani, iar în mănăstirile de călugărițe numai viețuitoarele care atinseseră vârsta de 50 de ani sau trecuseră de această etate.

În urma aplicării acestui decret, au fost desființate mai multe mănăstiri și schituri; sute de călugări și călugărițe au fost expulzați din ele și trimiși „în producție” sau în familiile lor, deși unii dintre ei nu mai aveau legături cu lumea laică de zeci de ani². La 31

1. Inițiativa Preotului Nicolae Hurjui privitoare la viața Episcopului Grigore Leu al Hușilor, asasinat prin otrăvire în anul 1949, este printre puținele. *V. Omul și fapta – Episcop Grigore Leu*, Editura Episcopiei Hușilor, Huși, 2000.

2. Pr. Prof. Dr. Mircea Păcurariu, „Și-a făcut Biserica datoria?”, în *Vestitorul Ortodoxiei*, an.

martie 1960 mai existau 132 mănăstiri, din 224 câte ființau la 1 ianuarie 1959, iar din efectivul de 6.014 de monahi și monahii la data de 1 ianuarie 1959 mai rămăsese un număr de 1.456 la sfârșitul anului 1960³.

Mănăstirile mențineau vie forța Ortodoxiei românești, a tradiției și spiritualității ei, și, de aceea, erau incompatibile cu regimul ateu⁴. În această conjunctură, Biserica s-a simțit nevoită să ia atitudine, reacționând ferm împotriva acestor acte barbare, inumane și necreștine. Acțiunile de protest veneau atât din partea monahilor afectați de soarta vitregă la care îi supunea regimul, cât și din partea ierarhiei și, în primul rând, din partea vrednicului patriarh Iustinian Marina, care a apărat cu ardoare și cu orice risc monahismul românesc în acele vremuri cumplite.

„Biruința” comunismului totalitar și ateu asupra societății românești a fost urmarea unui proces îndelungat și minuțios pregătit la Kremlin. „Rețeta” aplicată cu „succes” de bolșevici asupra Bisericii Ortodoxe Ruse trebuia exportată și în țările pe care URSS le controla ca urmare a tratatului de la Yalta. După anul 1944, când trupele sovietice au pătruns pe teritoriul României, Biserica Ortodoxă Română a fost înlăturată treptat din viața statului român. Acțiunile de marginalizare au fost concomitente și foarte bine

orchestrate. Nu putem vorbi în nici un caz de întâmplări sporadice, spontane și fortuite. O simplă analiză cronologică a evenimentelor demonstrează că regimul comunist avea o strategie clară de desființare a Bisericii Ortodoxe Române. Curând după 1944, peste o mie de preoți ortodocși (la care se adaugă și cei romano-catolici, greco-catolici și protestanți) au fost arestați, aruncați în închisori, trimiși să lucreze la canalul Dunăre-Marea Neagră sau chiar deportați în Siberia; unii au murit acolo, iar cei mai mulți au fost eliberați abia în 1964⁵. Între cei aruncați în închisori se numărau și teologi de mare prestigiu, ca Nichifor Crainic, Ioan Savin, Dumitru Stăniloae, Liviu G. Munteanu, Ilarion Felea, Ion V. Georgescu (deportat în Siberia) și mulți alții; câțiva preoți ortodocși au fost împușcați. Fostul mitropolit al Bucovinei, Visarion Puiu, a fost condamnat la moarte în contumacie.

În 1948 a fost eliminat învățământul religios din școli, s-au interzis slujbele în spitale, azile și cazărmi, au fost suprimate periodicele bisericești ale eparhiilor, au fost desființate Facultatea de Teologie din Suceava (fostă la Cernăuți), patru Academii teologice din Ardeal și Banat, precum și seminariile teologice ale eparhiilor din Muntenia și Moldova, s-a oprit catehizarea tineretului. Tot în 1948 a fost emisă *Legea naționalizării*, prin care toate bunurile imobile de seamă aparținând BOR (ateliere, brutării, spitale, păduri, suprafețe de teren, iazuri ș.a.) au trecut în proprietatea statului. Așadar, Bisericii

II (1990), nr. 7-8, apr., p. 5.

3. Constantin Aioanei, Cristian Troncotă, „Contra «armatei negre a călugărilor și călugărițelor»”, în *Vestitorul Ortodoxiei*, an. XVII (2006), nr. 385-386, august-septembrie, p. 2.
4. † Calinic, Episcopul Argeșului, *Biserica Neamului în pumnii tiranului (1945-1947)*, Editura Dacpress, Curtea de Argeș, 2006, p. 5.

5. *Ibidem*, p. 24.

i se atribuia doar un loc marginal în viața poporului român, aceasta durând aproape o jumătate de veac de convulsii greu de imaginat și mai ales timid expuse chiar după evenimentele din Decembrie 1989.

Între ierarhii din perioada de care ne ocupăm, consemnăm în primul rând pe patriarhul Iustinian Marina (1948-1977), priecut organizator și îndrumător al vieții bisericesti în condițiile create după al Doilea Război Mondial⁶. Dintre ceilalți ierarhi, menționăm pe mitropoliții Nicolae Colan (1957-1967) al Ardealului, Firmilian Marin

6. Cristian Vasile, *Autoritățile comuniste și problema mănăstirilor ortodoxe în anii '50, și anii 1954-1960. Fluxurile și refluxurile stalinismului*, Editura Fundația „Academia Civică”, București, 2000, pp. 179-180.

(1947-1972) al Olteniei, Vasile Lăzărescu (1934-1961) al Banatului, episcopii Andrei Magieru al Aradului (1936-1960), Chesarie Păunescu al Constanței, apoi al Dunării de Jos (1944-1973), Iosif Gafton al Râmnicului și Argeșului (1944-1984), Antim Anghelescu al Buzăului (1944-1979), cei mai mulți dintre ei autori de lucrări teologice și istorice foarte importante, participanți la numeroase Congrese și întruniri peste hotare.

În perioada 1945-1959, monahismul era foarte bine consolidat și structurat, cu o vădită creștere numerică a vetrelor de viață și a monahilor, respectiv monahiilor, fapt care a generat și o luare de poziție tranșantă a comuniștilor față de orice fel de manifestare a sa, mai ales că mănăstirile începeau să fie tot mai mult percepute ca „focare ale reacțiunii”⁷. Mai mult, pelerinajele erau considerate drept „misticism bolnăvicios”, iar cei care doreau să îmbrățișeze acest mod de viață erau priviți cu multă suspiciune. După cum vom vedea, urmările nu au întârziat să apară. Se poate spune că anul 1959 reprezintă momentul adevărului în ceea ce privește raporturile reale dintre Stat și Biserică. O urmărire atentă și permanentă a convins organele de Securitate că reprezentanții BOR „eludau în mod sistematic directivele Partidului”, încercând să înființeze centre de rezistență. Acțiuni ostile fuseseră documentate cu cel puțin patru ani înainte. Sinteza acestor fapte a fost înaintată ministrului de Interne, care a propus măsuri în consecință.

7. *Ibidem*, p. 181.

La 6 octombrie 1958, Alexandru Drăghici a întocmit un referat în care denunța „tolerarea pe mai departe a numărului mare de elemente legionare și reacționare în mănăstiri, cât și menținerea numărului mare de mănăstiri, unde numărul de călugări se înmulțește încontinuu cu elemente îndoctrinate cu idei contrarevoluționare și care prezintă un pericol social”⁸. Ministrul de Interne propunea ca „elementele legionare și elementele care au avut funcțiuni în aparatul de stat burghez-moșieresc, care sunt călugări în mănăstiri, episcopii, mitropolii și patriarhie, să fie scoși din monahism, să li se interzică portul hainei călugărești și să nu li se mai permită întoarcerea la mănăstiri”⁹. El mai cerea „desființarea seminariilor monahale și interzicerea frecventării cursurilor Institutului Teologic de către călugări și călugărițe; pe viitor, intrarea în monahism să se facă numai cu avizul împuterniciților regionali pentru culte; interzicerea cu desăvârșire a înființării de noi mănăstiri sau schituri; numărul de mănăstiri fiind prea mare, să fie redus la jumătate; interzicerea elementelor tinere în mănăstiri, fixându-se limita de vârstă de la 50 de ani în sus”¹⁰.

În ce privește mănăstirile, în toate documentele vremii se evidențiază preocuparea Securității de a controla activitatea acestora, fiind considerate unele dintre cele mai puter-

nice centre de rezistență anticomunistă¹¹, prin prestigiul lor spiritual și prin ajutorul pe care-l ofereau luptătorilor din munți. Rapoartele Securității arată că la mănăstiri era un aflax enorm de credincioși, fapt de natură să neliniștească autoritățile comuniste și un motiv pentru declanșarea unei represiuni ample prin aplicarea decretului 410/1959. Raportul înaintat de Alexandru Drăghici este confirmat în dosarele de urmărire întocmite de către Securitate. Din ele rezultă că această rezistență, inițiată și înfăptuită în mare parte de preoții și călugării simpli, era cunoscută și chiar sprijinită de înalții ierarhi ai Bisericii, printre care cităm pe patriarhul Iustinian, mitropolitul Firmilian al Olteniei, pe Antim Nica, dar și apropiați ai acestora, ca Bartolomeu Anania. Un caz ce poate fi citat este cel al cursurilor de îndrumare spirituală impuse preoților, care de fapt aveau drept scop o educație în spirit marxist a acestora. Patriarhul Iustinian a dat dispoziții să se insiste mai puțin pe partea teoretică, marxistă, și să se facă mai multe slujbe, care nu puteau fi afectate de ideologie. Documentele vremii demonstrează că motivele represiunii din 1959 nu

11. Într-o adresă a Direcției a III-a, informații interne, către Direcția a VIII-a, anchete penale, din data de 23 iunie 1958, se cere să se afle de la anchetați activitatea contrarevoluționară de la mănăstirile Cernica, Văforata și Tismăna și rolurile jucate de Athanasie Glatcovschi, starețul mănăstirii Cernica, de vicarul patriarhal Antim Nica și de Bartolomeu Anania. Cazul „Rugul Aprins” și alte anchete ale Securității au convins puterea comunistă să ia măsuri dure împotriva mănăstirilor, concretizate prin decretul 410 din 1959.

8. *Ibidem*.

9. *Ibidem*, p. 187.

10. *Ibidem*, p. 188.

au fost legate de evenimentele din lagărul socialist, ci au avut un caracter intern, prin depășirea periculoasă de către BOR a limitelor impuse de Stat și organul său represiv, Securitatea.

Motivele invocate de statul comunist pentru desființarea prin lege a unor mănăstiri pot fi sintetizate astfel:

- adăpostirea în mănăstiri a unor foști membri ai mișcării legionare;
- colaborarea unor stareți și călugări cu mișcarea de rezistență anticomunistă, prin oferirea de adăpost și hrană luptătorilor anticomuniști;
- încurajarea parazitismului social și lipsa de aport la edificarea noii societăți socialiste;
- mănăstirile, și mai ales monahii, reprezentau o efigie a unui trecut de care noua organizare statală dorea să se despartă.

Motivele adevărate nu au fost niciodată prezentate poporului român și nici supuse în vreun fel dezbaterii publice, acțiune necunoscută puterii comuniste. Despre o consultare a Bisericii Ortodoxe prin membrii Sfântului Sinod de atunci nu poate fi vorba, decât dacă admitem ca formă de dialog discuțiile particulare între liderii comuniști și unii dintre ierarhii aparținători acestui înalt for bisericesc¹².

În acțiunea represivă de expulzare din mănăstiri a personalului monahal s-a implicat în mod direct Securitatea, sprijinită de organele de Miliție, iar în unele cazuri s-a apelat chiar la forța armatei, cum s-a întâmplat în anul 1956 la Mănăstirea Vladimirești, unde, în urma opoziției manifestate de obștea celor 300 de măicuțe, în frunte cu stareța Veronica

12. Constantin Aioanei, Florentin Moraru, „Biserica Ortodoxă Română în luptă cu diavolul roșu”, în *Altarul Banatului*, nr. 1-3/2001, pp. 89-90.

Barbu și duhovnicul lor, ieromonahul Ioan Iovan, s-a recurs la mobilizarea armatei, și, în cele din urmă, monahiile au fost evacuate cu forța și arestate¹³.

Celebrul articol 7¹ din Decretul 410 venea să completeze articolul 7 din Decretul nr. 177/1948 pentru regimul general al cultelor religioase, publicat în Monitorul Oficial nr. 178 din 4 august 1948. Introdus prin Decretul nr. 410 din 28 octombrie 1959 privind completarea Decretului nr. 177/1948 pentru regimul general al cultelor religioase, publicat în *Buletinul Oficial*, Partea I, nr. 28 din 19 noiembrie 1959, acest articol 7 a fost abrogat abia în anul 2002¹⁴. Pe baza decretului amintit, care prevedea excluderea în masă a monahilor până la 55 de ani și a monahiilor până la 50 de ani „dacă nu au [...] teologie sau școală monahală”, au fost scoși din mănăstiri circa 5.000 de călugări, maici, frați tineri și surori, care au fost obligați să revină în satele natale, să intre cu totul în viața civilă, să intre „în producție”, să nu mai slujească cele sfinte și să fie permanent sub controlul poliției locale. Cu acest prilej, un număr mare de mănăstiri și schituri au fost transformate în biserici parohiale, altele au devenit muzee sau locuri turistice, iar altele au fost lăsate chiar în paragină, fiind distruse și profanate. Aceasta a fost o atitudine unică a autorităților de stat față de monahism în întreaga istorie a neamului nostru, putându-se pe bună dreptate vorbi la momentul respectiv despre un

adevărat exod în masă al monahilor și monahiilor din mănăstirile românești.

În anul 1959 au fost desființate cele două seminarii monahale de călugărițe, de la Agapia și Hurezi, fiind exmatriculate din învățământul teologic superior toate studentele din Institutele teologice. Interesant este faptul că, la momentul respectiv, acest fapt a fost primit cu oarecare „resemnare” de către reprezentanții ierarhiei superioare, conștienți de pericolul pe care îl reprezenta regimul comunist. Nu același lucru se poate spune despre membrii comunităților monahale, evident atașați de modul lor de viață. Iată ce scria, la 3 iunie 1960, generalul locotenent Alexandru Drăghici, ministrul Afacerilor Interne, într-o informare adresată lui Emil Bodnăraș: „Ca urmare a apariției decretului 410/1959, care reglementează regimul mănăstirilor aparținând cultelor religioase din Republica Populară Română, în rândul călugărilor și al călugărițelor din mănăstirile ortodoxe s-au manifestat două curente distincte: unii care vor să părăsească mănăstirile de bunăvoie, înțelegând just prevederile decretului, iar o altă categorie care se opune ieșirii din mănăstiri, aceștia fiind și cei care lansează zvonuri dușmănoase împotriva prevederilor decretului”¹⁵. Este evident că o parte a acestui document trebuie privită cu suspiciune sau cel puțin cu rezerve interpretative asupra formulei „unii vor să părăsească mănăstirile de bunăvoie”, mai ales că se vor înregistra numeroase refuzuri privind ieșirea din mănăstiri.

13. Constantin Aioanei, Florentin Moraru, *op. cit.*, p. 92.

14. George Enache, *Ortodoxie și putere politică în România*, Editura Humanitas, București, 2004, p. 92.

15. Cristian Vasile, *art. cit.*, p. 187.

Impactul Decretului 410 a fost catastrofal, deoarece a golit efectiv mănăstirile, începând prigoana chiar și asupra Patriarhului, care, din acel moment, trebuia mai întâi slăbit în ceea ce construise pe acest plan până atunci, ca apoi să devină vulnerabil. Dar un aspect despre care trebuie să vorbim în acest punct îl reprezintă și măsurile prin care BOR a dorit să protejeze monahismul de efectele dure ale decretului amintit. Viața monahală a fost unul dintre domeniile care l-au preocupat îndeaproape pe patriarhul Iustinian Marina, întrucât știa că monahismul a fost dintotdeauna forța vitală a Bisericii. Prin eforturile sale, a crescut numărul mănăstirilor și al monahilor în plin regim comunist, dar se constată și ridicarea nivelului de pregătire a acestora în urma absolvirii școlilor monahale și chiar a facultăților de teologie.

Din nefericire, regimul, cuprins de îngrijorare, a dat o cruntă lovitură monahismului românesc prin Decretul 410 din 1959, prin care se desființau multe mănăstiri și se reducea drastic numărul monahilor.

Tot ce a putut face patriarhul Iustinian a fost să întârzie cu un an aplicarea decretului, înființând ateliere artistice și meșteșugărești în cadrul mănăstirilor, unde călugării munceau în folosul statului. A fost foarte afectat de decizia autorităților în privința monahismului și, pentru că a avut curajul să protesteze vehement împotriva acestui decret abuziv, a fost trimis cu domiciliul forțat la schitul Dragoslavele, timp de șase luni. Era prima măsură luată direct împotriva Patriarhului de către comuniști, care însemna începutul slăbirii rezistenței fățișe a Bisericii față de statul represiv¹⁶.

16. *Revista Memoria*, nr. 2-3/2006, p.163.

PR. ARSENIE BOCA

(1910 - 1989)

„**M**-am născut în 1910, septembrie 29, în Vața de Sus, jud. Hunedoara. Școala primară și liceul în orașelul Brad, același județ. De pe atunci mi se remarcă o anumită înclinație spre singurătate și spre probleme de religie, chiar peste puterile mele de atunci. Așa, spre pildă, am o carte a lui Immanuel Kant: *Religia în limitele rațiunii*, iscălită Boca Zian cl. IV. lic.

La intrarea în cursul superior de liceu am rămas orfan de tată, care era cizmar de meserie și foarte bun pedagog cu fiul său. Știu până astăzi că m-a bătut odată pentru ca să nu mai pierd timpul – ceea ce i-am făgăduit cu lacrimi și n-am uitat până acum, și de multe ori mi-a folosit în viață.

În cursul liceului mi-au plăcut foarte mult: matematicile, fizica, religia, desenul și muzica. Terminând liceul și luând bacalaureatul la prima prezentare, înclinam spre științele pozitive, dar dacă aveam avere sau garantau tutorii pentru mine intram la aviație la Cotroceni – ceea ce n-a fost, împiedicându-mă sărăcia. Drept aceea a biruit înclinația contemplativă sau speculativă, și în 1929 m-am înscris la Academia Teologică din Sibiu.

În cursul teologiei mi-am vândut casa părintească spre a-mi putea continua studiile. Eram și bursier. Mamei nu i-am cerut niciun ajutor și nici nu mă înduram, întrucât era divorțată de tata, iar eu eram dat tătii prin sentința de divorț, ca fiind, pe baza meseriei, mai sigur că mă va da la școală. În timpul teologiei mi se lămurea frumusețea chipului viețuirii călugărești și doream să mă instruiesc, pe cât puteam, mai temeinic, cu deosebire în latura mistică a vieții. Cu prilejul acela aveam următoarele note caracteristice: deprindeam pe mama cât mai fără mine și cât mai fără corespondență, ca oarecum să mă uite și să nu-i vie greu când va afla că m-am călugărit. Apoi, de la plecarea din Brad, mi-am pus o anumită disciplină austeră, care avea mai multe amănunte greu de crezut. Așa, de pildă, mi-am propus ca toată vremea teologiei să nu fac nici o cunoștință cu fete. Ceea ce n-am reușit, întrucât tocmai în anul acela, 1929, Ministerul a îngăduit și fetelor să studieze teologia, și m-am pomenit cu câteva colege. Dar cunoștințe în oraș am izbutit să n-am. Asta am reușit toată vremea teologiei, deși făceam parte și din *Reuniunea de muzică Gh. Dima* din Sibiu, de sub dirijorul N. Oancea, și care era

mixtă. Aveam problema voinței în stăpânirea simțurilor. Mai mult chiar, mă preocupam, studiind mistică comparată a diferitelor religii superioare, ca să văd prin proprie experiență cât se întinde sfera voinței în domeniul vieții sufletești și biologice. Mă interesa să văd dacă e adevărat ce afirmă cărțile asupra actelor reflexe și asupra instinctelor, că anume sunt independente de voință și controlul conștiinței. Experiența mea personală însă mi-a dovedit că acțiunea voinței și a conștiinței se poate întinde și peste instincte și actele reflexe după o oarecare variabilă. Mă ajutau la aceste adânciri și studiile ce le făcea pe vremea aceea Mircea Eliade la Ecutta, trimis de Universitatea din București pentru studii orientalistice. Iar parte din studii le tipărea în *Revista de filosofie* din București, și-mi parvaneau pe această cale.

Toate acestea mă interesau să le aflu și să le probez în vederea călugăriei. Mă abțineam de la «voia în oraș», ci stam în curtea școlii cu poarta deschisă. Cu colegii nu ieșeam în oraș decât dacă trebuia în interesul școlii, al vreunui profesor, sau însoțiți de profesori, cum era cazul cu reuniunea de muzică. N-am dansat și n-am învățat lucrul acesta. Îmi dase tata grija asta – și mai cu deosebire când eram teolog nu-mi puteam închipui să fac așa ceva.

De viața altora în afara zidurilor teologiei am fost în cea mai perfectă indiferență și necunoștință. Toate preocupările mele erau și sunt până astăzi interioare, nu exterioare. Vorbirea mi-a fost urâtă de când mă știu. Chiar numele călugăresc l-am ales pen-

tru că Avva Arsenie își alesese nevoița tăcerii, prin care s-a desăvârșit interior.

Teza de licență în Academia Teologică rezuma strădaniile mele spre acea desăvârșire interioară a omului, și purta titlul: *Încercări asupra vieții duhovnicești*. Terminam teologia prin 1933.

În vacanță mă ocupam cu pictura.

Pictura mi-a lungit școala. Căci aflând Mitropolitul Nicolae Bălan că am talentul acesta, m-a trimis anul următor, 1933-1934, la Academia de Arte frumoase din București, pe care am terminat-o în cinci ani. Profesori principali aveam pe dl. Francisc Șirato, Costin Petrescu și Fr. Reiner, ultimul de la Facultatea de Medicină. La medicină de multe ori nu puteam merge din cauza frământărilor și grevelor studentești, care mă supărau pentru motivul că pierdeam vremea și cunoștințele de anatomie și antropologie cu profesorul meu, care de multe ori era pus în imposibilitatea să-și țină cursul. Abia aci m-am lovit de mișcările politice studentești, care mi-au produs o impresie neplăcută. În mișcări studentești n-am intrat nici de fapt, nici de drept, întrucât Academia de Arte frumoase nu era considerată în cadrul Universității, ci ca o școală aparte. Deci pe noi de la Belle-arte ne tratau ca fiind în afară de studenții ce să se poată înscrie în centrul studentesc București. Am fost complet în afară de orice mișcare studentescă sau înscriere în vreo mișcare politică.

Vremea în București am petrecut-o nelipsind de la școală niciodată. Bolnav încă n-am fost, ca să lipsesc pe pricina asta. Lucram la atelier foarte mult. Primăvara mergeam de la 5 dimineața și mă întorceam

la internatul Radu Vodă, unde locuiam, seara la cină. Trei ani am stat la internat, ca să fie o garanție pentru mine că nu mă ocup cu nici o pierdere de vreme. Pe-acolo mai veneau și studenți legionari care ne chemau cu ei. Nu m-am dus niciodată. Școala mă absorbea total și n-aveam vreme de pierdut. (Bătaia din copilărie pentru a nu pierde vremea mă urmărea ca un înger păzitor.)

Studiam foarte mult. Timpul ce-mi mai rămânea liber acasă îl foloseam citind și discutând teologie cu încă un coleg de-al meu care studia Conservatorul. Așa s-a întâmplat că odată, plăcându-mi foarte mult scrierea mistică a sfântului Ioan Scărarul, am tradus-o în românește, în vreme de 5 luni. M-a ajutat foarte mult la încheierea convingerii mele de-a intra în călugărie.

În vremea aceea, mișcarea legionară era în toi și se discuta de ea în toate părțile. Eu, ca un independent de politic, nu mi-am găsit înclinație către mișcare. Apoi s-a întâmplat că nici nu m-a mai chemat nimeni. Singura mea participare a fost asta: când se întorceau din Spania, morți, Moța și Marin, am ieșit cu colegi întâmplători prin curte până la trotuarul străzii Calea Griviței, pe care trecea convoiul de la Gara de Nord spre Calea Victoriei. Căci Academia noastră era pe Calea Griviței. Deci am privit o parte din convoi și pe cei doi morți. Atâta tot.

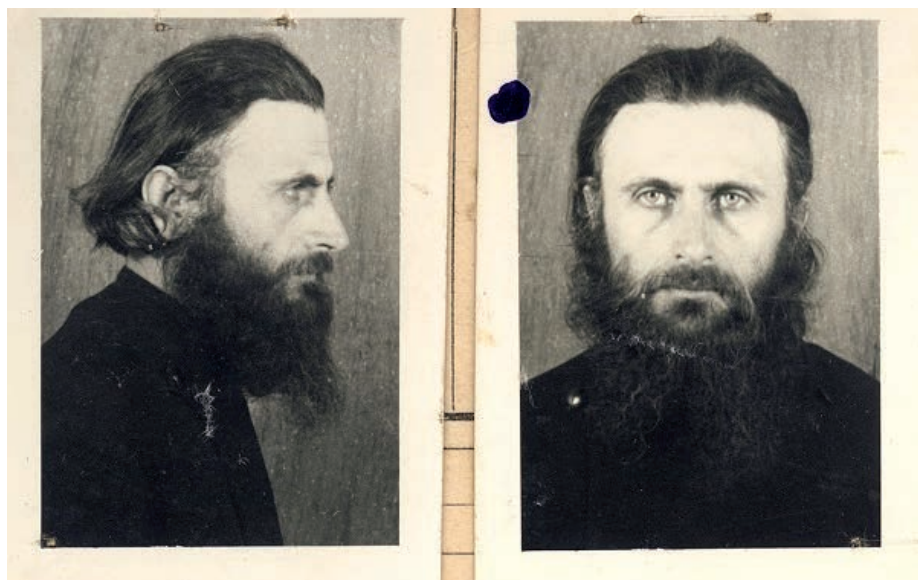
Colegi la școală am avut de toate soiurile și neamurile. Aveam, la alți profesori, pe unul Vulpescu; ăsta era comunist, purta cravată roșie, însă discuții n-am avut împreună niciodată. Aveam coleg de clasă pe un evreu Ițhoc Steinberg – eram prieteni. Îi

spuneam câteodată: Măi Steinberg, tu ești evreu și eu creștin, deci ar fi să fim unul împotriva altuia. Eu însă am să fiu mai bun ca tine și tu n-ai să te poți supăra pe mine, dacă în felul acesta te voi concura în viață.

Mai pe urmă, când am citit Biblia, am văzut că ultima misiune mondială e a evreilor, eventual a unei idei a evreilor.

Am terminat Belleartele cu bine, am făcut anul de practică, ce însă a fost mai scurt; am plecat, trimis de Mitropolitul Nicolae Bălan, în Sfântul Munte, ca să deprind călugăria de acolo. La plecare erau cele mai aspre cercetări ca nimeni din cei ce-au fost legionari vreodată să nu poată ieși din țară. Eu, neavând absolut nimic la activ, am obținut pașaport de călătorie: în Europa «sans Russie», de la Prefectura poliției din Sibiu.

Iar întrucât eram diacon, am obținut și încuviințările speciale de la cele trei Patriarhii: a României, a Constantinopolului și a Atenei, precum și de la cele două guverne: română și grec, precum că n-am nimic suspect la activ, ci simpla chemare către desăvârșirea interioară prin meșteșugul călugăriei.

M-am întors în țară la 8 iunie 1938. [...] De la data aceasta, până la Paștile anului viitor când am intrat în călugărie, mi-am adunat unelte de pictură, materiale, am mai învățat la Chișinău cu niște meșteri ruși poleitura cu aur *cicanca*, și alte lucruri trebuitoare unui atelier de pictură.

În Vinerea Izvorului după Paștile anului 1939, am fost tuns în călugărie primind numele Arsenie.

Un an m-am ocupat cu gospodăria, eram primul și singurul călugăr la Mănăstirea Brâncoveanu – Sâmbăta de Sus, jud. Făgăraș. De pictură nu-mi mai rămânea vreme. Al doilea an la fel. Până când m-am luat de grijă că am învățat pictura degeaba. Se întâmplă în vremea asta că ne veneau oameni cu durerile lor și evlavie la Mănăstire și călugări. Mai intrase în călugărie Părintele Serafim Popescu. L-am rugat pe el să primească preoția – eu simțindu-mă nevrednic. A primit-o. Așa au început slujbele la Mănăstire după puteri.

Într-o iarnă, probabil prin 1941, ne trezim cu o avalanșă de oameni de toate vârstele și treptele, năpădindu-mă să stau de vorbă cu ei despre necazurile lor. Aci m-am trezit să fac duhovnicie cu oamenii, deși nu eram preot. Știam că tot ce pătesc oamenii li se trage

de pe urma greșelilor sau păcatelor. Așa m-am văzut silit să primesc preoția și misiunea majoră a propovăduirii lui Hristos-Dumnezeu adevărat și Om adevărat, precum și a sfințirii omului, ca să aibă pacea lui Dumnezeu în sine, absolut în orice împrejurări s-ar afla în viață. I-am învățat să fie curăți față de oameni și față de Dumnezeu; să dea Cezarului ce e al Cezarului (ascultare cetățenească, dajdie etc.) și lui Dumnezeu ce e al lui Dumnezeu (cuget curat, suflet purificat și trup curățit de patimi).

Despre această învățătură, martori îmi sunt toți cei ce-au ascultat povețele cele după Dumnezeu pe care li le-am dat: iubirea de Dumnezeu, iubirea de toți oamenii, fără deosebire, și viața curată, care fac cu putință reîntoarcerea noastră, a împlinitorilor, iarăși în Împărăția de obârșie, de unde ne-a trimis Dumnezeu spre scurtă cercare a cuminenței și a iubirii noastre, pe pământ, în stadia și arena vieții.

Asta îmi este toată misiunea și rostul pe pământ, pentru care m-a înzestrat cu daruri – deși eu sunt nevrednic. Pentru asta sunt solicitat în toate părțile, ca să propovăduiesc iubirea lui Dumnezeu și sfințirea oamenilor prin iubire.

De alte gânduri și rosturi sunt străin.”

Ieromonahul Arsenie,

17 iulie 1945

Părintele Arsenie a fost arestat prima oară în iulie 1945 la Mănăstirea Bistrița de Vâlcea și anchetat la Râmnicu-Vâlcea, transferat apoi la Siguranța Generală din București. Din dosarul de urmărire a Părintelui Arsenie Boca reiese că a fost eliberat din arestul Siguranței Generale din București în jurul datei de 30 iulie 1945, la ordinul ministrului Afacerilor Interne, acuzațiile care-i fuseseră aduse fiind complet nefondate. În continuare, a fost urmărit și supravegheat până la sfârșitul vieții.

Părintele a mai fost arestat și anchetat la Făgăraș și Brașov în 1948. În noiembrie 1948 a fost mutat de la Sâmbăta la Mănăstirea Prislop din Țara Hațegului, județul Hunedoara. În 1951 a fost luat de la mănăstire și trimis pentru mai mult de un an în lagărele de muncă forțată de la Canalul Dunăre-Marea Neagră.

În noiembrie 1955 a fost iar arestat și anchetat la Timișoara, apoi închis la Jilava și Oradea, de unde a fost eliberat în aprilie 1956. În 1959 a fost scos abuziv din monahism și i s-a interzis să slujească la altar. A fost apoi angajat ca pictor la Atelierele Patriarhiei de la Schitul Maicilor din București. A pictat la biserica „Sfântul Elefterie” și la biserica Boteanu din București și la biserica din satul Bogata, județul Brașov. Din 1968, timp de 15 ani a pictat biserica din satul Drăgănescu. Mii și mii de oameni l-au căutat mereu pentru sfat și îndrumare.

A trecut la Domnul, în condiții încă neelucidate, pe 28 noiembrie 1989, la Sinaia, unde avea un mic atelier, într-o casă unde câteva maici de la Prislop amenajaseră un așezământ monahal. A fost înmormântat pe 4 decembrie 1989 la Mănăstirea Prislop.

CUVINTE ALE PĂRINTELUI ARSENIE

„Creștinismul nu e o afacere de duminică, ci e o strădanie de toate zilele, toată viața, de a ajunge la stilul de viață și concepțiile pe care așa ni le-a lăsat Domnul nostru Iisus Hristos.”

„A fi fericit înseamnă a-l face fericit pe celălalt.”

„De la cârma minții atârână totul. Dacă nu ai ordine în minte nu poți avea ordine în viață.”

„Iubește smerenia, că prin ea Dumnezeu îți va acoperi păcatele. Smerenia este sarea virtuților.”

„Toate diamantele lumii sunt un gunoi, față de o clipă petrecută în lumina dumnezeiască.”

„Oare știi, omule, că din prima și până în ultima zi a vieții tale alergi mereu? Îți transporti sufletul spre limanul împărăției lui Dumnezeu, în căruța trupului tău. Fii hotărât! Încearcă și ai să vezi cât poate un om care vrea să fie curat.”

„Când vin necazurile, tu să rostești: așa-mi trebuie.”

„Fă binele și așteaptă răul.”

„Fără îndoială, la ziua Judecății nu vom fi întrebați ce-am citit, ci ce-am făcut; nici dacă vom vorbi cu dibăcie, ci dacă am trăit cum se cuvine.”

„Nu suntem născuți de timp, ci de veșnicie. Așa se face că avem într-o fărâmă de țărână și celălalt tărâm. Deși trăim o vreme îmbrăcați de lumea aceasta, totuși ni se întâmplă clipe când fratele vis și sora moarte ne dau târcoale și ne despică făptura în două.”

„Viața înfrânată duce la redobândirea sănătății încât să poți deosebi binele de rău.”

„Rugăciunea e respirația sufletului, iar postul e apa care stinge văpaia patimilor.”

„Cea mai grea luptă în viața aceasta nu este alta decât biruirea de sine. Căci biruirea de sine duce la propășirea binelui.”

„Voi, ca tineri începători ai vieții, sunteți poate ispitiți de ideea că, tineri fiind, de ce să începem cu copii din primul an, ci să ne mai trăim puțin viața, că mai avem vreme și de copii. Cu acest gând, dacă-l primiți și-l luați de bun, vă deschideți calea către păcat și către tot felul de necazuri care vin.”

„La conviețuirea căsătoriților, nu-i bun nici abuzul, nici refuzul. Abuzul îl atinge pe soț, refuzul pe soție, dar și pe soț.”

„Copiii sunt roadele dragostei; evitarea nu e dragoste, ci crimă. Căutarea plăcerii numai, cu evitarea rostului fresc al instinctului, e viciu și păcat.”

„Când te scoli dimineața din somn, gândește-te că Dumnezeu îți dă ziua pe care n-ai fi putut să îți-o dai singur, și pune deoparte prima oră sau măcar un sfert de oră din ziua ce îți s-a dat și adu-o drept jertfă într-o rugăciune de mulțumire și de cerere bună.”

„Oamenii se roagă lui Dumnezeu să-i scape de necazuri, iar Dumnezeu se roagă de oameni să părăsească păcatul. Acum judecați, care și de cine să asculte întâi: Dumnezeu de oameni sau oamenii de Dumnezeu?”

„Oare de ce vin oamenii așa de în silă la spovedit? Fiindcă știu că li se cere lepădarea de păcate. Or, lor le plac păcatele mai mult decât înfrânarea de la ele.”

„Când îți iei răspunderea de a rodi copii, Stăpânul vieții îți va ajuta să ai și ce le da de mâncare și-ți va asigura și cinstea căsătoriei. Deci, nici abuzul, nici refuzul, ci o dreaptă socoteală și o conviețuire corectă și cinstită.”

„Nu e un biruitor mai mare pe pământ, decât acela care se biruiește pe sine însuși și domnește asupra patimilor sale.”

„Când Mântuitorul poruncește iubirea de vrăjmași, El n-o face ca să te îngenucheze în fața celui rău, ci ca să te elibereze de răul din tine și în felul acesta să-l limiteze.”

„În mintea strâmbă și lucrul drept se strâmbă.”

„Dă-ți osteneala să suferi cu răbdare lipsurile și slăbiciunile altora, oricare ar fi ele, pentru că și tu ai multe din acestea pe care trebuie să le suferi alții.”

„Să nu lași nici pe fratele tău să se culce întristat împotriva ta, nici tu să nu te culci scârbit împotriva lui, ci mergi și te împacă cu fratele tău.”

„Nu există vrăjmaș mai mare pentru om, decât omul însuși și de nimic nu trebuie să se teamă omul ca de el însuși. Cine își stăpânește simțămintele, acela își petrece viața în pace.”

„În cadrul familiei există o gamă întreagă a desfrânării, prin așa-zisele aberații sexuale, încât se pune accentul numai pe plăcerea erotică, nebunească, ce devine o a doua natură a soților, încât ajung sărăciți de putere și roboți de durere.”

„Plăcerea, căutată numai pentru ea însăși, cheamă repetarea din ce în ce mai deasă a actului, până ce ajunge la distrugerea sistemului nervos. Mai mult chiar: ea aprinde organismul și-l împinge până dincolo de posibilitățile sale funcționale; ea cere extenuarea și atrage urmările ei, aberațiile și nenumitele perversiuni; ea provoacă frângerea oricărei cenzuri morale și-și duce supușii până la doaga nebuniei.”

„Iubirea nu are marginile omului, nici spațiul, nici timpul. Nu pierde niciodată, e puternică, încât străbate dincolo de mormânt și ajunge pe cel iubit. Străpunge iadul, care nu-i poate sta împotriva, și străbate cerul.”

„Nimeni nu-i atât de înțelept să se poată îndrumă singur, dar se cade să ne suferim, să ne mângâiem și să ne ajutăm, să ne învățăm și să ne îndrumăm unii pe alții. Ceea ce te face atât de supărațios nu-i zelul pentru aproapele, ci o iubire de sine, năzuroasă, arțăgoasă, posomorâtă. Pietatea cea adevărată e blajină și răbdătoare, fiindcă ea te arată cine ești...”

„Închide-i gura celui ce bârfește la urechile tale, ca să nu săvârșești păcat îndoit împreună cu acela: pe tine obișnuindu-te cu patimă pierzătoare, iar pe acela neoprindu-l de a flecări împotriva aproapelui.”

„Dacă pe unii îi urăști, pe alții nici nu-i iubești, nici nu-i urăști, pe alții iarăși îi iubești, dar potrivit, și în sfârșit pe alții îi iubești foarte tare, din această neegalitate se cunoaște că ești departe de dragostea desăvârșită care cere să iubești pe tot omul deopotrivă.”

(crestinortodox.ro; arsenieboca.ro; agato.ro)

Preot Gelu Porumb

PR. GHEORGHE CALCIU-DUMITREASA (1925-2006)

Părintele Gheorghe Calciu-Dumitreasa s-a născut în ziua de 23 noiembrie 1925, în localitatea Mahmudia, județul Tulcea, într-o familie cu unsprezece copii. Studiile primare le-a făcut în satul natal. În anul 1945, a absolvit liceul „Principele Carol” din Tulcea și s-a înscris la Facultatea de Medicină din București.

În anul 1948, pe când era în anul doi, a atras atenția autorităților comuniste, fiind închis în mai multe închisori ale vremii, printre care Jilava, Aiud și Pitești. Între anii 1949 și 1951, a suferit din plin „reeducarea” din închisoarea Pitești. În grele încercări fiind, tânărul făgăduiește lui Dumnezeu că, dacă va scăpa cu viață, se va îndrepta spre slujirea Sfântului Altar. În 1964, după șaisprezece ani de necurmăte chinuri, odată cu decretul de grațiere a tuturor deținuților

politici, Gheorghe Calciu este și el eliberat. Va urma, mai întâi, cursurile Facultății de Filologie, iar mai apoi cursurile Facultății de Teologie Ortodoxă din București. Fiind un student merituos, va fi rânduit profesor la disciplinele Limba franceză și Studiul Noului Testament la Seminarul Teologic din București. Chiar și după eliberare, Calciu-Dumitreasa va fi în continuare urmărit și persecutat, interzicându-i-se susținerea tezei de doctorat.

În anul 1977, este dărâmată biserica Enei din București, pe locul ei intenționându-se a se ridica un restaurant. În predicile sale, părintele va lua atitudine în fața acestui abuz. Mai apoi, în ziua de 8 martie 1978, cu puțin înainte de începerea Postului Mare, va rosti, în biserica Mănăstirii Radu-Vodă, prima dintre cele șapte predici numite „Cuvinte către tineri”. Aceste șapte predici au adunat studenți din mai toate centrele universitare din capitală. Predicile părintelui Calciu au aprins mult spiritele, comuniștii ajungând până la a închide biserica și a-i înclui pe seminariști în cămin. În 1979, după nenumărate amenințări și intimidări, părintele Gheorghe Calciu este arestat de Securitate. După o îndelungată presiune politică, va fi caterisit.

La 20 august 1984, după alți cinci ani grei de închisoare, la insistențele unor personalități din afara țării, părintele Gheorghe Calciu-Dumitreasa este eliberat și scos în afara granițelor. În 1985, împreună cu soția sa, Adriana, și cu fiul său, Andrei, se va stabili la Washington. Aici nu va înceta a se osteni pentru situația românilor din țară, drept pentru care va și organiza emisiuni

speciale la posturile de radio Vocea Americii și Europa Liberă. A fost rânduit preot la biserica Sfânta Cruce din Washington, unde va și edita o foaie parohială larg răspândită în lume. După Revoluție, începând cu anul 1990, părintele Gheorghe va reveni de mai multe ori în țară, cu aceste ocazii susținând nenumărate conferințe.

Cele mai de seamă scrieri ale sale și despre el sunt: *Șapte cuvinte către tineri* (Editura Anastasia, București, 1996); *Rugăciune și lumină mistică. Eseuri și meditații religioase* (Editura Dacia, Cluj-Napoca, 1998); *Războiul întru cuvânt* (Editura Nemira, București, 2001); *Homo americanus. O radiografie ortodoxă* (Editura Christiana, București, 2002); *Testamentul Părintelui Calciu. Ultimele sale cuvinte, cu un portret biografic și șapte evocări* (Editura Christiana, București, 2007); *Suferința ca binecuvântare* (Editura Cathisma, București, 2007); *Mărturisitorul prigunit. Predici, eseuri și meditații religioase* (Editura Crigarux, Piatra Neamț, 2007); *Viața Părintelui Gheorghe Calciu, după mărturiile sale și ale altora* (Editura Christiana, București, 2007).

Părintele Gheorghe Calciu-Dumitreasa trece la cele veșnice în ziua de 21 noiembrie 2006, în Washington. După aducerea în țară, a fost depus mai întâi în biserica Mănăstirii Radu-Vodă, unde a predicat cu atâta curaj cuvântul lui Dumnezeu, iar mai apoi în cimitirul de la Mănăstirea Petru-Vodă.

(tezaurul-ortodox.com; parintelecalciu.wordpress.com)

Preot Gelu Porumb

PREASFINȚITUL GENERAL DE BRIGADĂ DR. PARTENIE CIOPRON, ULTIMUL EPISCOP AL ARMATEI

*„Pe front (1916-1918), cu
arma am alungat pe dușman, de
azi înainte cu arma cuvântului
evangelic – secondat de preoții
militari – voi predica ostașilor de
la un capăt la altul al țării
credința lui Dumnezeu, credință și
supunere Regelui, iubirea de
patrie, disciplina necondiționată.”*

† Partenie Ciopron,
8 octombrie 1937

INTRODUCERE

Preasfințitul dr. Partenie Ciopron rămâne în istorie drept ultimul episcop al Armatei Române! Activitatea din timpul războiului antisovietic i-a pricinuit foarte multe neplăceri, episcopul fiind permanent urmărit de Securitate prin plasarea unor informatori în jurul său, precum și prin interceptarea corespondenței, filarea, ascultarea telefoanelor, dar și verificarea tuturor celor cu care intra în contact.

PRIMII ANI, MONAHISM, STUDII

Partenie Ciopron s-a născut la 30 septembrie 1896 în satul Păltiniș (din apropierea orașului Darabani), județul Dorohoi, într-o familie cu șase copii (cinci băieți și o fată), primind la botez numele Ștefan-Petre. După absolvirea școlii primare din satul natal, tânărul Ștefan Ciopron a absolvit Școala de Cântăreți bisericești din Iași, după care a fost primit ca frate la mănăstirile Gorovei și Slatina din jud. Suceava. În timpul Războiului pentru Întregirea Patriei a fost încorporat la Regimentul 29 Infanterie, în cadrul căruia a luptat ca soldat și subofițer pe front, fiind rănit la data de 12 iulie 1917 în luptele purtate în zona Cașin-Oituz. Demobilizat în anul 1921, revine la Mănăstirea Slatina și la 21 mai 1921 este primit în monahism cu numele de Partenie.

Remarcat de Înaltpreasfințitul Pimen Georgescu, la acea vreme mitropolit al Moldovei, este mutat la Iași și hirotonit ierodiacon pe seama Catedralei Mitropolitane la 22 iulie 1921. În paralel cu slujirea, urmează studiile Seminarului Teologic „Veniamin Costachi” din Iași, pe care îl va absolvi în anul 1929, ulterior înscriindu-se la Facultatea de Teologie din Cernăuți (1929-1933), unde va fi coleg cu preotul confesor al garnizoanei Roman, Gheorghe Adăscăliței¹. În anul 1933 va susține examenul de licență cu teza *Despre castitate*.

După finalizarea studiilor universitare este hirotesit arhimandrit (25 aprilie 1934) și numit exarh al mănăstirilor din Arhiepiscopia Iașilor (1934-1935). În anul 1937 obține titlul științific de doctor în teologie la Universitatea din Cernăuți, cu teza *Arhieria Mântuitorului Iisus Hristos după rânduiala lui Melchisedec. Studiu exegetic și istoric*.

EPISCOP AL ARMATEI

Prin Decretul Regal din 18 iunie 1924 se promulgă Legea și Regulamentul privitoare la organizarea clerului militar. În virtutea acestei legi, conducerea noii structuri din cadrul Armatei Române era încredințată unui episcop militar, numit Episcop de Alba-Iulia, aflat în fruntea unui Inspectorat al Clerului Militar. La data de 17 iunie 1937, Sfântul Sinod al Bisericii Ortodoxe Române a propus Ministerului de Război o listă de trei candidați. Ministerul de Război l-a recomandat Regelui Carol al II-lea al României pe Arhimandritul Partenie Ciopron, acesta fiind hirotonit arhiereu la 25 septembrie 1937 în Paraclisul Palatului Patriarhal din București. Cu acest prilej a fost ridicat la gradul de general de brigadă și numit în funcția de inspector al clerului militar. În această calitate, a participat la elaborarea actelor normative care au conturat statutul preotului militar.

1. Între cei doi se va stabili o strânsă prietenie. Peste ani, Partenie Ciopron, Episcop al Armatei, va oficia de multe ori la biserica militară a garnizoanei Roman, înființată în anul 1889.

În prima sa scrisoare pastorală către preoții militari din subordine, aflați pe tot cuprinsul țării, datată 20 noiembrie 1937, episcopul Partenie Ciopron scria: „Ca fost ostaș, îmi dau seama ce influență are cuvântul preotului, mai ales în împrejurări grele. Și astăzi, după 20 de ani, am înaintea ochilor figura preotului militar de pe front, la care mă uitam ca la un trimis al lui Dumnezeu, și îmi amintesc cu emoție de cuvintele pe care ni le spunea înainte de începerea luptelor, oțelindu-ne sufletele: Viața unui om, oricât de lungă ar fi, nu reprezintă aproape nimic față cu veșnicia; deci a-ți încheia viața mai târziu sau mai devreme n-are importanță, însă foarte important este felul cum ți-ai încheiat viața și ce moștenire ai lăsat urmașilor tăi. Acel om se poate socoti pe deplin fericit pe care sfârșitul vieții l-a găsit făcându-și datoria”.

LOCOTENENT DE EPISCOPI AL EPISCOPIEI HOTINULUI CU REȘEDINȚA LA BĂLȚI

În perioada celui de-al Doilea Război Mondial, Episcopul Partenie s-a ocupat cu îndrumarea spirituală a ostașilor români care luptau pe Frontul de Est, celebrând slujbe

Catedrala din Chișinău, 27 martie 1943. Săvârșirea Te-deumului consacrat celor 25 de ani de la Marea Unire. De la stânga la dreapta: Î.P.S. Nicolae Bălan, Mitropolitul Ardealului, Î.P.S. Irineu Mihălcescu, Mitropolitul Moldovei, Î.P.S. Visarion Puiu, Mitropolitul Odesei, Î.P.S. Tit Simedrea, Mitropolitul Bucovinei, Î.P.S. Nifon Criveanu, Mitropolitul Olteniei, Î.P.S. Efreim Tighineau, Lt. de Arhiepiscop al Chișinăului, P.S. Policarp Morușca, Lt. de Episcop al Ismailului și P.S. Partenie Ciopron, Lt. de Episcop al Hotinului-Bălți și Episcop al Armatei

religioase, susținând conferințe, îndrumându-i pe preoții militari și tipărind cărți de rugăciune etc. A susținut războiul pentru eliberarea Basarabiei și Bucovinei de Nord (ceea ce nu a fost în asentimentul bolșevicilor). În urma eliberării teritoriului Basarabiei de sub ocupația sovietică, Preasfințitul Episcop Partenie a îndeplinit și funcția de locotenent de episcop al Hotinului, cu sediul la Bălți (1941-1944), fapt care va conta foarte mult la epurarea sa din anul 1948. El s-a ocupat cu **coordonarea vieții bisericești** din Episcopia Hotinului și cu **reîncreștinarea ortodoxă** în spațiul eliberat de sub bolșevici, manifestându-se prin **atitudinea anticomunistă** și tipărind și o revistă cu titlul *Biserica basarabeană*, organ al Episcopiei Hotinului. Din octombrie 1941 își încep cursurile școlile eparhiale din cadrul Episcopiei Hotinului. A fost reînființată Școala de cântăreți de la mănăstirea Rudi (fostă Rughi, 112 elevi) și Gimnaziul Industrial de fete de la mănăstirea Japca (unde învățau 60 eleve). A fost reînființată Tipografia Eparhială și, după o întrerupere de mai bine de un an, începe să repara foaia eparhială oficială *Episcopia Hotinului*.

A făcut nenumărate **vizite eparhiale**, călătorind pe timp neprielnic și îndeplinindu-și cu devotament îndatoririle de conducător al Episcopiei Hotinului și în de Episcop al Armatei. Avea dorința de a fi cât mai des în mijlocul poporului și de a cerceta cât mai multe sate din eparhie, cu prilejul sfințirii bisericilor și al vizitelor pastorale.

S-a ocupat și de reparații capitale în cadrul eparhiei, precum și de zidirea de noi biserici, acolo unde trebuințele o cereau. Au fost sfințite de către episcop și redat cultului religios 42 biserici. La acestea se adaugă încă 6, începute înainte de 1940. În perioada mai 1942-mai 1943, au fost hirotoniți întru preot de către Preasfințitul Partenie 72 de tineri, toți licențiați în teologie.

A intrat împreună cu Armata Română în orasul Tiraspol, unde nu mai fusese niciun episcop de 23 ani. Acolo a împărțit locuitorilor români și ruși cruciulițe, iconițe și cărți de rugăciune, fiind asaltat de către mulțime. În timpul campaniei de pe Frontul de Est a fost decorat cu Ordinul „Coroana României” cu spade, în grad de Mare ofițer.

EPURAREA ȘI... AJUTORUL PATRIARHULUI JUSTINIAN

La data de 22 august 1948, Episcopia Armatei a fost desființată, încheindu-se astfel o lungă perioadă în care Armata și Biserica evoluaseră împreună, perioadă de reală și fructuoasă sinergie între instituțiile

cu cea mai mare credibilitate în popor! Cu această ocazie încetează și rolul jucat de unul dintre cei mai prestigioși conducători ai Episcopiei Armatei – Episcopul general de brigadă dr. Partenie Ciopron. Întors în rândurile Bisericii Ortodoxe Române, cu ajutorul Patriarhului Justinian, episcopul Partenie Ciopron va ocupa, între anii 1948 și 1949, funcția de profesor și director al Seminarului monahal din mănăstirea Neamț, vicar patriarhal (1949-1950), stareț al mănăstirii Sfântul Ioan cel Nou de la Suceava (1950-1956) și locțiitor de episcop al Romanului și Hușilor (decembrie 1961-februarie 1962). De asemenea, în perioada 1956-1957, Patriarhul Justinian Marina i-a propus să candideze la posturile de episcop al Clujului sau de mitropolit al Ardealului, dar Preasfințitul Partenie a refuzat pe motiv că nu cunoaște problemele religioase din aceste eparhii.

EPISCOPI AL ROMANULUI ȘI HUȘILOR, RETRAGEREA ȘI SFÂRȘITUL UNUI MARE EPISCOPI

La 4 martie 1952 i s-a deschis dosar de urmărire, Securitatea stabilind că episcopul „are o serie de manifestări ostile împotriva regimului și întreține legături cu unele elemente suspecte”, fiind considerat „un element reacționar”. În anul 1960 este anchetat de către autoritățile comuniste, având drept cap de acuzare elaborarea aceluiași pastorale din timpul campaniei împotriva Uniunii Sovietice, când îndeplinise funcția de Episcop al Armatei, dar nu au lipsit nici activitățile din vremea episcopatului de la Hotin! Dar Dumnezeu a voit altfel.

La 4 martie 1962, Partenie Ciopron a fost înscăunat Episcop al Romanului și Hușilor, unde va păstori până la 1 ianuarie 1978. Chiar ales Episcop de Roman, prezența sa în fruntea eparhiei era contestată în mod constant, în 1967 propunându-se chiar pensionarea ierarhului. În nota informativă 304/1/23.03.1967, sursa „Tudoran” propunea pensionarea „de urgență” a ierarhului, deoarece acesta era „bătrân, bolnav, neputincios, inactiv și nefolositor”. După cum se precizează în aceeași notă informativă, „alegerea lui Ciopron a fost o necesitate politică dictată de moment. Cercurile reacționare din străinătate cu siguranță că s-au dezumflat puțin când au auzit de această alegere a unui om care aparține lor”. La 1 ianuarie 1978, bolnav și epuizat în urma neajunsurilor făcute de Securitate, se va retrage, stabilindu-se în locuința personală pe care și-o construise la Mănăstirea Văratec. Acolo a fost îngrijit de sora sa, maica Augustina, de nepoata sa, maica Adriana, precum și de către alte maici, în frunte cu stareța Nazaria Niță, până la trecerea sa la cele veșnice.

Nu va scăpa însă de represaliile regimului comunist instalat la putere în țară, pe motiv că în timpul Campaniei din Est a elaborat o serie de pastorale în care îndemna ostașii să lupte contra bolșevismului ateist și pentru apărarea credinței și gliei strămoșești. Chiar dacă puterea comunistă a încercat să stingă flacăra credinței și a mărturisirii, de dincolo de mormânt, din Împărăția celor drepti, Preasfințitul General de Brigadă

Episcopul Partenie Ciopron a încetat din viață la data de 28 iulie 1980, fiind înmormântat în cimitirul Mănăstirii Văratec, slujba înmormântării fiind săvârșită în ziua de 30 iulie de către Î.P.S. Mitropolit Teoctist al Moldovei și Sucevei, P.S. Eftimie Luca al Romanului și Hușilor, P.S. Roman Ialomițeanul, Episcop-vicar al Arhiepiscopiei Bucureștilor, P. Cuv. Arhim. Bartolomeu Anania, directorul Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, participând și maica stareță Nazaria Niță, profesori de la Seminarul teologic de la Roman, preoți, consilieri, protopopi, călugări, soborul maicilor, rude, precum și un mare număr de credincioși.

dr. Partenie Ciopron veghează permanent asupra eparhiei sale: *Armata Română!*

Veșnica lui pomenire!

Protoiereu dr. Constantin Totolici

INAUGURARE ÎN PAROHIA ORTODOXĂ ROMÂNĂ „SFÂNTA MUCENIȚĂ PELAGHIA” - MONTECATINI TERME

Copiii români din Montecatini Terme au un spațiu special amenajat pentru joacă. Acesta, alături de parcare Parohiei ortodoxe române „Sfânta Muceniță Pelaghia”, Montecatini Terme, au fost inaugurate duminică, 29 octombrie 2017, printr-o slujbă de binecuvântare. Evenimentul s-a bucurat de prezența oficialităților italiene și române, dar și de participarea unui număr mare de credincioși.

Împlinirea unui an de când în Parohia ortodoxă română „Sfânta Muceniță Pelaghia” – Montecatini Terme – Italia, Protopopiatul Toscana, a poposit icoana făcătoare de minuni a Maicii Domnului de la Mănăstirea Hadâmbu, din județul Iași, a fost marcată printr-o serie de manifestări religioase și inaugurale. În prezența invitaților de seamă ai parohiei, duminică, 29 octombrie 2017, a avut loc sfințirea parcului de joacă pentru copiii români din Montecatini Terme, precum și a parcării parohiei. Programul dedicat acestui moment aniversar a început la orele dimineții cu slujba Utreniei și a continuat cu Sfânta Liturghie, oficiată de părintele paroh Matei Tulan și de părintele Sabin Foca. La momentul împărțirii, numeroși credincioși de toate vârstele au primit Trupul și Sângele Mântuitorului Hristos. În cadrul Sfintei Liturghii, au fost înălțate rugăciuni pentru toate binefacerile primite de la Dumnezeu în toții anii de misiune ortodoxă la

Montecatini Terme. De asemenea, preoții slujitori au rostit ectenii pentru ca mila lui Dumnezeu să se reverse asupra parohiei și de acum înainte, având binecuvântarea Preasfințitului Părinte Episcop Siluan, al Episcopiei Ortodoxe Române a Italiei.

ÎNCURAJARE PENTRU PROIECTELE PAROHIEI

În contextul manifestărilor organizate de Parohia ortodoxă Montecatini Terme, s-au ținut o serie de discursuri de către următorii invitați: primarul orașului Montecatini Terme, Giuseppe Bellandi, viceprimarul orașului Montecatini Terme, Ennio Rucco, Siliana Biagini, consilier în cadrul Primăriei Montecatini Terme, și Don Pietro Rota, parohul de la „Parrocchia Corpus Domini” din Montecatini Terme. Cu toții au apreciat efortul comunității ortodoxe române din Montecatini Terme de a dinamiza activitatea pastorală, socială, administrativă și misionară. De asemenea, întreaga comunitate parohială, păstorită de preotul paroh Matei Tulan, a fost încurajată să continue proiectele propuse ce au nevoie de susținere din partea celor ce doresc să-și înscrie numele în rândul ctitorilor. Un cuvânt cu totul deosebit a fost adresat celor prezenți de senatorul român Viorel Badea, care a atras atenția asupra pericolelor ce se abat asupra familiei și asupra comunității parohiale în Europa. În același timp, Viorel Badea a subliniat că este important ca românii să se adune în rugăciune în biserică, uniți în credință, pentru a păstra limba strămoșească, tradițiile și obiceiurile transmise de-a lungul veacurilor de înaintași.

IMNUL ROMÂNIEI, CÂNTAT CU LACRIMI ÎN OCHI

A urmat o procesiune cu prapuri și cruci spre locul de joacă pentru copii, ce a fost sfințit cu Agheasma mică, după citirea unei rugăciuni speciale. În sunetul cântărilor religioase, cei prezenți s-au îndreptat spre parcare parohiei, un spațiu generos de 2.500 metri pătrați, obținut spre folosință gratuită de la un donator italian. Inaugurarea s-a realizat prin tăierea a două panglici, având culorile steagurilor României și Italiei. De asemenea, s-a intonat imnul Italiei și cel al României, moment în care s-au arborat steagurile celor două țări. La final, s-a organizat o agapă frățească, la care au participat toți invitații și credincioșii veniți de aproape și de departe. „Am dorit să marcăm împlinirea unui an de când icoana făcătoare de minuni de la Mănăstirea Hadâmbu a venit în parohia noastră cu binecuvântarea Înaltpreașfințitului Părinte Teofan, Mitropolitul Moldovei și Bucovi-

nei, și a Preasfințitului Părinte Episcop Siluan, al Episcopiei Ortodoxe Române a Italiei. Prin contribuția unor credincioși cu inimă mare, am reușit să amenajăm un parc de joacă pentru copii. Printr-o minune a Maicii Dom-

nului, în luna mai a anului 2017, am încheiat un contract de concesiune în mod gratuit, pe perioadă nedeterminată, a unei suprafețe de 2.500 de metri pătrați, aflată la câțiva metri de biserica noastră. S-au realizat lucrări de modernizare și reabilitare prin efortul credincioșilor parohiei. Cu lacrimi în ochi, oamenii au cântat imnul României, privind cum se înalță către ceruri steagul tricolor. Considerăm că obținerea acestei suprafețe de teren este darul lui Dumnezeu, prin rugăciunile Maicii Domnului, și rod al binecuvântării Preasfințitului Părinte Episcop Siluan”, a remarcat părintele paroh Matei Tulan. În parcare parohiei s-a organizat o expoziție de fotografie cu activitățile social-misionare, filantropice, educative și culturale derulate de-a lungul timpului. La seria discuțiilor legate de proiectele misionare ale parohiei s-au adăugat spre orele amiezii părintele Ioan Trandafir Bobârnea, protopop al Protopopiatului Toscana și parohul Parohiei ortodoxe române Firenze II, precum și părintele Mihai Anton de la Parohia Prato.

EVOCARA MONAHULUI NICOLAE STEINHARDT ȘI PREZENTAREA „JURNALULUI FERICIRII” LA PAROHIA ORTODOXĂ ROMÂNĂ DIN MILANO

La invitația Parohiei ortodoxe române „Pogorârea Duhului Sfânt” din Milano și a Părintelui Traian Valdman, duminică 22 octombrie 2017, după săvârșirea Sfintei Liturghii, a fost prezentat volumul *Jurnalul fericii* de Nicolae Steinhardt, reeditat recent în limba italiană, cu titlul *Diario della felicità*, la editura românească Re-diviva din Milano.

„Anul acesta, pe întreg cuprinsul Patriarhiei Ortodoxe Române se face comemorarea celor care au suferit pentru credința ortodoxă în timpul regimului comunist – a spus preotul Traian Valdman – așa încât este de datoria noastră ca în parohii să prezentăm tema martiriului creștin. Între acești mărturisitori de seamă, monahul de la Rohia, părintele Nicu Steinhardt, este un reper pentru generațiile de astăzi, scrierile sale situându-l printre clasicii români.”

În acest an, în care se împlinesc 105 ani de la nașterea lui Nicu Aurelian Steinhardt, Academia Română a decis să îi acorde titlul de academician postmortem pentru întreaga sa activitate adusă în folosul culturii române.

Cu ocazia reeditării în acest an a volumului *Jurnalul fericirii* în limba italiană, cu titlul *Diario della felicità*, a fost invitată să vorbească, din partea editurii Rediviva, Prof. Violeta Popescu, coordonatoarea colecției Memoria. Mulțumind pentru invitație și pentru posibilitatea oferită de a face cunoscut acest proiect editorial în Italia, Violeta Popescu a adus în atenția celor prezenți modul în care s-a reflectat opera *Jurnalul fericirii* în rândul cititorilor italieni, care au des-

coperit un autor și o carte fundamentală a literaturii române, un volum cu adâncă semnificație spirituală, care transmite o trăire, o experiență de viață, valabilă și actuală pentru viața oricărui creștin care o citește.

Forța acestei cărți este mesajul ei spiritual, care o face mereu actuală și plină de învățăminte. Această carte a fost primită cu interes de publicul italian, întrucât prezintă mai multe aspecte. *Jurnalul fericirii* nu este doar o carte frumoasă din punct de vedere literar, forța ei consistă în transmiterea unor trăiri, a unor emoții pe care autorul le-a așternut în cele peste 500 de pagini. Prin acest volum Occidentul ia cunoștință de istoria recentă a României, plină de dramatism, de suferință, descoperind în același

timp și demnitatea, valoarea morală, forța credinței, transmisă de o întreagă generație de oameni ajunsă după gratiile închisorilor unui regim nedrept.

Prin Nicolae Steinhardt, Dumnezeu și-a arătat lucrarea într-un mod minunat. La aproape treizeci de ani de la moartea sa – a spus Violeta Popescu - vedem cum Dumnezeu a lucrat în viața acestui om, născut în România într-o familie de evrei, cu o instrucție literară și juridică de excepție, cu prefigurarea unei importante cariere întreruptă brusc de un regim ateu, dar desăvârșită apoi de botezul creștin, care îi aduce cea mai mare și profundă schimbare. Convertirea lui Steinhardt la creștinism, botezul săvârșit în închisoare, intrarea lui ca monah la mănăstirea Rohia, trăirea lui transmisă în volumul *Jurnalul fericii* sunt o mărturie contemporană a vieții creștine, o bogăție cu nimic mai prejos decât a altor mari autori religioși. Pentru noi, astăzi, autorul acestei cărți unice în literatura română, cu o adâncă forță spirituală, rămâne, în mod simplu, monahul Nicolae de la Rohia, care a împlinit voia lui Dumnezeu, care a primit ceea ce Dumnezeu i-a dat și de care noi ne putem îmbogăți sufletește. Traducerea acestui tip de carte în alte limbi este esențială pentru a putea face cunoscut și altora cine suntem, ce valori purtăm, cum ne definim.

Despre felul în care a fost scrisă cartea, apoi confiscată, rescrisă ulterior cu o și mai mare bogăție de detalii, ca în cele din urmă să vadă lumina tiparului (post-mortem), a vorbit părintele Gabriel Popescu de la

Lugano. Într-adevăr, Nicolae Steinhardt a fost nevoit să rescrie acest jurnal de la capăt, întrucât prima versiune îi fusese confiscată de Securitate, mai întâi în 1972 și apoi, din nou, în 1984. Prima versiune, cea din 1970, i-a fost redată autorului după mai mulți ani. Anumite părți din manuscrise au fost păstrate de unii dintre prietenii săi apropiați. Volumul va fi publicat abia în anul 1991 la editura Dacia din Cluj- Napoca, fiind reeditat apoi în zeci și sute de mii de exemplare. Ecoul principal al cărții s-a regăsit în sufletele multor tineri, cărora le-a deschis drumul spre credință.

Traducerea cărții în limba italiană aparține Gabrielei Caragiani Bertini, iar prima ediție în limba italiană a apărut sub îngrijirea prof. Gheorghe Caragiani.

A doua ediție a *Jurnalului* a fost prezentată anul acesta în cadrul mai multor evenimente publice din Italia, bucurându-se de noi recenzii în cotidianul „Avvenire” și în „Periodici San Paolo”, dar nu numai.

Botezul în închisoare a lui Steinhardt a fost „săvârșit în condiții excepționale, de urgență” – a completat părintele Traian la finalul prezentării; ulterior a fost completat cu Mirungerea și Sfânta Împărtășanie la ieșirea sa din închisoare.

La Sfânta Liturghie și la prezentarea cărții în biserica ortodoxă română din Milano au fost prezenți mai mulți credincioși și copii îmbrăcați în costume populare românești, fapt care a sporit, prin culoarea și frumusețea care definesc patrimoniul tradițional românesc, bucuria unui astfel de eveniment.

„AJUTORAREA APROAPELUI”- SEMINAR SUSȚINUT DE DIACONUL ADRIAN SORIN MIHALACHE, LA COMO

Cu binecuvântarea Preasfințitului Părinte Siluan și cu implicarea părintelui Cristian Prilipceanu, preotul paroh al parohiei „Sfântul Grigorie Palama” din Como, o parte din membrii parohiei a avut imensa bucurie de a participa, în data de 21 octombrie, la seminarul moderat de lectorul universitar doctor diacon Adrian Sorin Mihalache.

Tema seminarului a fost „Ajutorarea aproapelui”, iar lucrările în echipă și discuțiile s-au desfășurat pe parcursul întregii zile. Scopul principal a fost acela de

sensibilizare la nevoile aproapelui, de implicare activă în viața Bisericii prin voluntariat în cadrul Asociației „San Lorenzo dei rumeni” și nu numai. Inițial, a avut loc o mică prezentare a fiecăruia, și apoi a continuat cu lucrări în grupuri la care s-au adăugat multe alte subiecte constructive pentru viața duhovnicească. A fost deosebită explicarea stării de prezență prin adunarea minții, a trupului și a inimii. De mare preț a fost și explicarea importanței comunicării non-verbale, paraverbale și verbale, despre compasiune, empatie, acțiune, nevoile aproapelui sau despre cât timp ne dedicăm altora. Seminarul fost bine organizat, cu o profesionalitate extremă, cu informații ziditoare, beneficii spirituale, insistându-se pe cultivarea acțiunilor care pot spori disponibilitatea în întrajutorarea semenilor.

La final, fiecare dintre participanți a avut ocazia să-i mulțumească personal părintelui diacon Adrian Sorin Mihalache și să relateze beneficiile spirituale la care ar trebui să mediteze.

„Vă mulțumesc pentru invitație, a fost o experiență extraordinară, pe care nu o voi uita niciodată. M-am simțit cel mai iubit dintre pământeni.” (Ionuț)

„Una dintre așteptările pe care le-ați expus la începutul seminarului a fost aceea că

vă doriți ca această zi să fie una câștigată. Cu mâna pe inimă pot mărturisi că, pentru mine, într-adevăr aceasta a fost o zi câștigată!” (Cristian)

Temeinica pregătire academică, dar și disponibilitatea în a transmite informațiile ale preacucernicului diacon Adrian Sorin Mihalache ne-au făcut să conștientizăm că a fost o mare binecuvântare să-l ascultăm pentru a treia oară în parohia noastră.

Peste o lună va avea loc o altă întâlnire, doar a cursanților, alături de părintele paroh, în care se vor relua momentele cheie ale seminarului, exprimând fiecare impresii, pentru ca astfel să se treacă de la experiență la problematizare – lucru punctat adesea pe parcursul zilei de sâmbătă. Cunoscut este faptul că nu cunoștințele acumulate ne îmbunătățesc ca oameni, ci faptele noastre.

DESCHIDEREA OFICIALĂ A ANULUI UNIVERSITAR 2017-2018 PENTRU PRIMII STUDENȚI AI EXTENSIEI FACULTĂȚII DE TEOLOGIE ORTODOXĂ „IUSTINIAN PATRIARHUL” LA ROMA

In data de 21 octombrie 2017, la prăznuirea Sfinților Mărturisitori din Transilvania și a Sfântului Cuvios Ilarion cel Mare, a avut loc la Sediul Episcopiei Ortodoxe Române a Italiei deschiderea oficială a Anului Universitar 2017-2018, pentru primii studenți ai Extensiei de la Roma a Facultății de Teologie Ortodoxă „Iustinian Patriarhul”, din cadrul Universității din București.

În această toamnă, în perioada 21-23 septembrie, a fost selecționată prima generație de candidați ai Facultății de Teologie Ortodoxă din București, exten-

sia de la Roma, majoritatea dintre ei fiind din Italia, la care s-au adăugat candidați din Spania și Marea Britanie.

Ziua deschiderii oficiale a Anului Universitar de la Roma a început cu Sfânta și Dumnezeiasca Liturghie, la care a slujit PS Părinte Episcop Siluan înconjurat de un sobor de preoți și de diaconi din Roma și de la București. În cadrul slujbei s-au adăugat cereri speciale pentru noul început de an universitar, dar și cereri de mulțumire pentru toate binefacerile primite de la Domnul.

Răspunsurile la strănă au fost date de către corul psaltic *Sfântul Dionisie Exiguul* al

Episcopie Italie împreună cu tinerii studenți ai facultății de teologie.

La acest important eveniment din viața eparhiei noastre au participat:

Exceleța Sa, Domnul Liviu-Petru Zăpârțan, Ambasador al României pe lângă Sfântul Scaun;

Doamna Mădălina Ciocănel, prim colaborator și reprezentant al Ambasadei României în Italia;

Pr. Gabriel Buboii, Rectorul Colegiului *Pio Romeno* de la Roma;

Pr. Prof. Dr. Emanuil Băbuș, Pr. Conf. Dr. Gheorghe Holbea și Pr. Prof. Dr. Constantin Pătuleanu – din cadrul Facultății de Teologie Ortodoxă „Justinian Patriarhul” de la București.

Dăm slavă lui Dumnezeu pentru toate binecuvântările revărsate peste noi în această zi și urăm succes și bogate împliniri profesorilor

și studenților de la extensia de la Roma a Facultății de Teologie Ortodoxă „Justinian Patriarhul” din București!

Rețete

și sfaturi practice

Unul dintre cei mai renumiți bucătari ai Muntelui Athos, călugărul Epifanios, a scris, după 35 de ani de experiență în trapezele mănăstirilor athonite, o carte (*Gastronomia Muntelui Athos*) în care carnea și untul lipsesc cu desăvârșire, iar sosurile și rântașul sunt total ignorate. „Ne-ar fi de ajuns să mâncăm fierturi de legume sau de pește ori fructe de mare, să ne delectăm cu fructe dulci și cu băuturi naturale, ca să trăim până la adânci bătrâneți, în rugăciune și venerare a lui Dumnezeu... «Bucură-te cu cei ce se bucură!», spune Apostolul Pavel. Toate momentele fericite și pline de bucurie din viața noastră sunt însoțite de mâncare bună și de o masă bună. În continuare, fericitul Pavel spune: «Plângeți cu cei ce plâng».

V-ați gândit vreodată că puteți alina suferințele unei persoane bolnave printr-o supă fierbinte sau un pește delicios făcut de mâinile voastre? Sfântul Ioan Scărarul spune că, în timp ce gătiți, trebuie să aveți în vedere faptul că urmează să-i serviți cu bucatele voastre și pe îngerii... De aceea, oamenii care mănâncă din mâncarea voastră sunt egali îngerilor...”

Cheia sănătății este, în opinia călugărului Epifanios, alternanța dintre regimul alimentar cu ulei de măsline, în zilele de marți, joi, sâmbătă, duminică, și cel fără ulei, luna, miercurea și vinerea, la care se adaugă vegetale bogate în proteine, cum ar fi fasolea, linte, mazărea.

(după *jurnalul.ro*)

Vine Postul Nașterii Domnului și cred că ne putem folosi de sfaturi ce vin din mănăstirile noastre, unde postul nu e o obligație ținută doar în perioadele reglementate de calendarul ortodox. A posti reprezintă, de fapt, un mod de viață curent, însoțit de călugări odată cu jurământul de credință și supunere față de Dumnezeu și de Biserică.

Acestea fiind spuse, vă oferim în continuare câteva idei pentru mesele de post ce sper să vă mărească bucuria alături de cei dragi. Doamne ajută!

PATEU FĂRĂ CARNE

foarte sănătos!

Ingrediente: 100 g ciuperci champignon, 150 g nuci, 1 ceapă, 2 căței usturoi, 1 pahar linte, 2 linguri ulei măsline, 2 linguri suc de lămâie, o priză de rozmarin, o priză de cimbru, piper, 1 linguriță zahăr, 1 lingură sos de soia, sare.

Mod de preparare: Se spală linte și se fierbe într-o cratiță cu apă. Ciupercile se spală și ele și se opăresc în apă clocotită. Ceapa și usturoiul se toacă și se călesc într-o tigaie cu ulei de măsline încins, până devin transparente, după care se adaugă și ciupercile la rumenit. Nucile se prăjesc și ele într-o tigaie încinsă. Se amestecă linte fiartă cu nucile, ciupercile cu ceapa și usturoiul, condimentele și sosul făcut prin omogenizarea zahărului cu sucul de lămâie, sosul de soia și piperul. Totul de pasează până devine o pastă fină. Pateul poate fi păstrat la frigider, dar nu mai mult de 4 zile.

SUPĂ DE LINTE ROȘIE ȘI ARPACAȘ

rețetă din mănăstire

Ingrediente: 2 cepe mari, 1 ceașcă de arpacaș, 2 cești de linte roșie, 1 ceașcă de suc de roșii, 1 legătură de pătrunjel, sare, boia, oregano, untdelemn.

Mod de preparare: Se taie ceapa în rondele și se sotează în ulei. Se adaugă sucul de roșii și apă. Se pune linte și se lasă să

fiarbă cca 20 minute, apoi se adaugă și arpacașul, lăsându-se să fiarbă încă 20 minute. Cu puțin înainte de a fi gata supa, asezonăm cu sare, pătrunjel tocat mărunt și boia de ardei. Stingem focul și presărăm oregano.

TOCANĂ MĂNĂSTIREASCĂ

simplă și bună de-ți merge la suflet...

Ingrediente: 4 dovlecei, 3 cepe, 3-4 morcovi, 3-4 ardei, 4 roșii, 1 kg cartofi, o legătură de mărar, o legătură de pătrunjel verde, ulei, sare, piper.

Mod de preparare: Dovleceii cruzi sunt curățați, apoi tăiați în felii. Acestea sunt prăjite ușor până când se rumenesc. Separat, sunt călite ceapa împreună cu rondelele de morcov, feliile de ardei și de roșii. Se adaugă cartofii curățați și tăiați cubulețe, apă, sare și se lasă la fiert. Când e gata, adăugăm feliile de dovlecel și potrivim de gust cu sare și piper. Tocăm mărarul și pătrunjelul și presărăm deasupra?

TARTĂ RAPIDĂ CU MERE

o budincă gustoasă, originară din Bretania

Ingrediente: 200 g aluat foietaj, 1 lingură gem (caise), 1 lingură apă rece, 4 mere verzi, 4 linguri zahăr pudră, 1 praf scortîșoară, sucul de la o lămâie, opțional: nucă măcinată.

Mod de preparare: Se întinde foaia de aluat și se taie patru cercuri de cca 15 cm diametru, care se înțepă cu o furculiță. Se curăță merele de coajă și cotor și se taie în felii foarte subțiri care se pun imediat într-un bol cu apă și sucul de lămâie. Fiecare cerc din aluat va fi uns cu gemul subțiat cu o lingură de apă rece, dacă doriți se presară și nucă măcinată, apoi se așează frumos feliile de măr, uscate înainte; se pudrează cu puțin zahăr și se dau la cuptorul preîncălzit la 180° pentru 30-40 minute, până se coace foietajul. Se lasă la răcit, după care se pudrează cu zahărul amestecat cu scortîșoară.

POFTĂ BUNĂ!

ȘTIȚI CĂ...?

Mierea de albine poate fi folosită și în multe tratamente, important fiind ca ea să fie naturală, organică, pentru că orice tip de pasteurizare omoară enzimele atât de benefice pentru organism. Iată câteva din recomandările pentru combinația miere-scorțișoară:

1. ARTRITA – poți adăuga într-o cană cu apă caldă o linguriță de miere și un strop de scorțișoară, lucru ce va trata durerile cronice. Potrivit unui studiu de la Universitatea din Copenhaga, durerea a fost redusă la 73 din 200 de pacienți care au folosit această metodă înainte de micul dejun și cină.

2. INDIGESTIE – dacă vei consuma această combinație înainte de mesele principale vei avea o digestie mai bună.

3. OBOSEALA – zahărul este benefic mai ales la persoanele trecute de o anumită vârstă, care vor să își recapete energia și flexibilitatea. În acest caz, trebuie consumate zilnic o jumătate de lingură de miere și scorțișoară, amestecate într-o cană cu apă caldă.

4. COLESTEROL – îți poți scădea nivelul de colesterol cu 10% în două ore dacă amesteci într-o cană două linguri de miere cu trei lingurițe de scorțișoară și sorbi câte puțin pe parcursul zilei.

5. IMUNITATE – acest remediu luptă împotriva bacteriilor datorită faptului că mierea conține multe vitamine și fier. De asemenea, împiedică virusii să se stabilească în organism.

6. STOMAC – mierea și scorțișoara calmează un stomac deranjat și previn ulcerul.

7. RĂCELI – sinuzitele și răcelile comune pot fi tratate cu 1 lingură de miere și un sfert de linguriță de scorțișoară, diluate într-o cană cu apă caldă, iar acest amestec trebuie consumat timp de trei zile. Mierea este un inamic clasic al răcelii.

8. BOLILE CARDIOVASCULARE – o pastă din miere și scorțișoară întinsă pe o felie de pâine prăjită la micul dejun ajută la reglarea colesterolului și previne atacurile de cord. Susține sănătatea arterelor, ușurează respirația și temperează bătăile inimii. În anumite țări, acest remediu este folosit pentru a desfunda arterele și a face circulația sângelui mai ușoară.

9. PIERDEREA PĂRULUI – fă o pastă din scorțișoară și o lingură de miere cu ulei de măsline apoi masează-o pe scalp cu 15 minute înainte de a face baie.

10. INFECȚII URINARE – dacă bei un pahar de apă caldă cu 2 linguri de scorțișoară și 1 linguriță de miere poți fi sigură că microbii vor fi distruși.

11. DURERI DE DINȚI – în acest caz, cea mai bună combinație este de 5

linguri miere cu 1 linguriță scorțișoară, mixtură care se aplică direct pe dinți, de trei ori pe zi.

12. RESPIRAȚIE URĂT MIROSITOARE – pentru a preveni o respirație urât mirositoare trebuie să faci gargară cu apă caldă, miere și scorțișoară.

13. BALONARE – o combinație din aceste ingrediente garantează și diminuarea balonării.

14. ÎNȚEPĂTURI – o parte de miere și două de apă caldă cu un strop de scorțișoară vor forma o pastă care, aplicată pe înțepăturile de insecte, va diminua durerea, usturimea și mâncărimea.

15. AUZ – un amestec făcut din aceste ingrediente după gustul personal și luat de două ori pe zi va îmbunătăți auzul.

16. LONGEVITATE – fă un ceai cu 1 lingură de scorțișoară, 4 linguri de miere și 3 căni de apă dacă vrei să trăiești mai mult.

17. COȘURI – 3 linguri de miere și 1 linguriță de scorțișoară vor forma o pastă care se poate aplica direct pe zona afectată. Folosește-o seara, înainte de culcare, și las-o să acționeze peste noapte, dar nu uita să protejezi perna cu un prosop.

18. INFECȚII ALE PIELII – cantități egale de miere și scorțișoară pot fi aplicate pe zonele de piele unde există infecții.

(după medicinanaturista.newspapers.am)

Culese de preteasa Daniela PORUMB